

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права та процесу

Борис ЧУПРИНСЬКИЙ
Олександр КРИКУНОВ
Андрій КРУТЕНЬ

ОСНОВИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичні рекомендації до спецкурсу

ЛУЦЬК – 2022

УДК 343.9

Ч 89

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(Протокол № 6 від 23.02.2022 р.)*

Рецензенти:

Гайдучик С. В. – заступник начальника - начальник 1-го відділу (боротьби з організованими злочинними групами та злочинними організаціями) УСР у Волинській області ДСР Національної поліції України.

Кравчук В. М. – доктор юридичних наук, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Б. О. Чупринський, О. В. Крикунов, А. В. Крутень.

Основи оперативно-розшукової діяльності : навчально-методичні рекомендації. - Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. – 79 с.

Методичні рекомендації до спецкурсу «Основи оперативно-розшукової діяльності» рекомендовані для студентів спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» освітнього ступеня «бакалавр». В даних рекомендаціях розглядаються поняття та завдання оперативно-розшукової діяльності в Україні, принципи оперативно-розшукової діяльності, суб'єкти оперативно-розшукової діяльності, їх правовий статус та правова основа оперативно-розшукової діяльності.

Рекомендації структурують загальний зміст курсу, тематичне планування змістових модулів, тези лекцій та плани семінарських занять, завдання для самостійної роботи, індивідуальних занять, систему оцінювання, практичні задачі до курсу, підбір навчальної та монографічної літератури як для стаціонарної, так і заочної форми навчання.

© Чупринський Б.О., 2022

© Крикунов О. В., 2022

© Крутень А. В., 2022

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1.Опис навчального курсу	6
2. Пояснювальна записка	7
3. Структура залікового кредиту	12
4. Тематичний план лекцій	13
5. Тематичний план семінарських занять.....	20
8. Оцінювання.....	27
9. Питання до екзамену.....	28
9 Джерела рекомендовані для опрацювання	33
10.Додатки	38

Вступ

Розвиток національної правової системи України як дійсно демократичної держави, де в повній мірі забезпечується охорона та належне регулювання суспільних відносин, гарантоване забезпечення прав, свобод та законних інтересів громадян здійснюється завдяки ефективному функціонуванню правоохоронної системи.

Складні переміни останніх років, а саме анексія Криму, військові дії на сході України, які докорінно змінили нашу країну і суспільство, призвели до реформування існуючих і створення нових правоохоронних органів, саме для покращення правоохоронної діяльності. Правоохоронна діяльність полягає у захисті прав і свобод людини та громадянина, забезпеченню правопорядку і законності, захисту прав і законних інтересів державних та недержавних організацій, боротьбі зі кримінальними та іншими правопорушеннями. Для більш результативного вирішення вищевказаних завдань, правоохоронні органи застосовують підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.

Оперативно-розшукова діяльність – це особливий вид державної діяльності, яка здійснюється як гласно, так і негласно оперативними підрозділами спеціальних державних органів, що наділені такими повноваженнями законодавчими актами. Оперативно-розшукова діяльність є найбільш дієвим і ефективним механізмом в профілактиці і розкритті кримінальних правопорушень. Оперативно-розшукова діяльність, яка раніше регламентувалася відомчими інструкціями і наказами і носила закритий, таємний характер, в незалежній Україні, в якій за Конституцією встановлено і закріплено верховенство права, законодавчо легалізована. Оперативно-розшукові підрозділи законодавством наділені широкими повноваженнями, але тим же законодавством встановлені і обмеження в їх діяльності, гарантії конституційних прав громадян.

Сучасна оперативно-розшукова діяльність вимагає поглибленого психологічного, інтелектуально-логічного, наукового і професійного підходу.

Тому в сучасних умовах реформування системи правоохоронних органів гостро постає питання підготовки фахівців нової формації, здатних забезпечувати права та свободи громадян, протидіяти кримінальним правопорушенням, усувати причини та умови, які їм сприяли. В умовах складної криміногенної ситуації, коли злочинці користуються найсучаснішим матеріально-технічним обладнанням, мають достатній інтелектуальний рівень, оперативнорозшукова діяльність все більше набуває науково-творчого характеру. Навчальна дисципліна «Основи оперативно-розшукової діяльності» ґрунтується на досвіді практичних працівників і теоретичних розробках вчених і відповідає сучасним вимогам сьогодення. Запобігання скоєння кримінальних правопорушень в Україні – важливе та складне для суспільства й держави завдання, тому запровадження спецкурсу «Основи оперативно-розшукової діяльності» для України є дуже актуальним.

ОПИС НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	26 Цивільна безпека 262 Правоохоронна діяльність бакалавр	Нормативна
		Рік навчання: 3 курс; 6 семестр, один семестр
		лекцій-26год; практ.-30год.
		Самостійна робота <u>56</u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Консультації <u>8</u> год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання: українська		

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Запобігання та розкриття кримінальних правопорушень в Україні, важливе та складне для суспільства й держави завдання, яке виконують правоохоронні органи. Тому, ключовим питанням постає якість професійної підготовки кадрів для оперативних підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність. Відповідно перед навчальними закладами, які готують фахівців для роботи в сфері правоохоронної діяльності України стоїть завдання забезпечення максимальної готовності до виконання службових завдань їхніми випускниками.

Серед дисциплін професійного спрямування фундаментальна основа відводиться “Оперативно-розшуковій діяльності”, яка має забезпечити належну оперативно-розшукову підготовку випускників. З набранням чинності новим КПК України та одночасним внесенням суттєвих змін в Закон України “Про оперативно-розшукову діяльність” відкрився комплекс негласних слідчих (розшукових) дій, який значно розширив процесуальні можливості слідчого та прокурора по збиранню доказів. Так згідно ст.99 КПК України задокументовані оперативними працівниками протиправні діяння можуть використовуватися в кримінальному провадженні як докази. Оперативні підрозділи, які наділені повноваженнями проведення оперативно-розшукової діяльності є суб’єктами кримінального процесу і взаємодія їх зі слідчими є однією з гарантій успішного розслідування.

В методичних рекомендаціях викладені короткий опис лекцій до спецкурсу «Основи оперативно-розшукової діяльності», практичні заняття, поточний і підсумковий контроль. Важливим для засвоєння студентами навчального матеріалу є вивчення запропонованих в методичних рекомендаціях законодавчих та відомчих нормативних актів, а також літературних джерел.

Мета курсу – поглиблене вивчення законодавчих, теоретичних та практичних основ оперативно-розшукової діяльності, формування знань,

компетентостей щодо поняття, завдань, підстав оперативно-розшукової діяльності.

Завдання курсу: вивчення оперативно-розшукового та кримінального процесуального законодавства України, практики діяльності слідчо-оперативних підрозділів по виявленню, попередженню, припиненню та розслідуванню кримінальних правопорушень, принципів, підстав та порядку оперативно-розшукової діяльності, повноважень працівників оперативних підрозділів на проведення оперативно-розшукових заходів, негласних слідчих (розшукових) дій, компетентостей учасників слідчо-оперативної групи при розслідуванні кримінальних правопорушень.

Курс «Основи оперативно-розшукової діяльності» сприятиме орієнтації студентів у правовому просторі, підвищенню їх загально-правового рівня, прилученню студентів до важливих науко-теоретичних проблем, дасть поштовх до активної правової діяльності та вироблення власної життєвої позиції.

Вимоги до знань й умінь студентів.

Знати:

- поняття і сутність сучасної оперативно-розшукової діяльності;
- принципи ОРД та її основоположні начала;
- базові положення правового регулювання ОРД, завдання, структуру, компетенцію оперативних підрозділів;
- поняття суб'єктів ОРД, їх класифікацію, основні положення юридичного статусу і нормативно-правового захисту;
- поняття оперативно-розшукових заходів і порядку їх здійснення.

Вміти:

- застосовувати набуті знання у теоретичній та практичній діяльності;

- вивчати , аналізувати та оцінювати оперативну обстановку, що складається на території обслуговування;
- приймати правильне при виявленні злочинів та осіб, що їх скоїли;
- здійснювати невідкладні оперативно-розшукові заходи на місці пригоди
- вивчати та нейтралізувати причини і умови, які сприяють вчиненню злочинів.

Програма курсу передбачає вивчення теоретичних та історичних аспектів основ оперативно-розшукової діяльності; вивчення поняття та завдання оперативно-розшукової діяльності; вивчення принципів та правових основ оперативно-розшукової діяльності; знання суб'єктів оперативно-розшукової діяльності та їх правовий статус, знання обов'язків та права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність; вивчення підстав та строків проведення оперативно-розшукової діяльності та знання осіб, що здійснюють контроль та нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю.

У процесі викладання курсу доцільним буде використання словесних, наочних, практичних та проблемно-пошукових *методів* навчально-пізнавальної діяльності, які допоможуть ефективному засвоєнню навчального матеріалу.

Спецкурс «Основи оперативно-розшукової діяльності», має комплексний і міждисциплінарний характер. Він спирається на фактичний матеріал і читається після вивчення курсів «Кримінальне право», «Кримінальне процесуальне право» «Кримінологія» та «Кримінально-виконавче право».

Оцінювання знань студентів проводиться згідно модульної системи, і передбачає два *модулі*:

Методи оцінювання студентів: оцінка за аудиторну роботу, оцінка за модульну контрольну роботу, екзаменаційна оцінка.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного, підсумкового контролю (максимум 40 балів), яка сумується до кількості балів, які отримав студент за модульним контролем, або за екзамен (максимум 60 балів).

Поточний контроль - це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажанням підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Модульний контроль – це оцінювання студентів за написання модулів (два модулі по 30 балів). Якщо студент набрав за підсумковий і модульний контроль достатню кількість балів (не менше 75), то за бажанням студента екзамен виставляється автоматично. Екзамен проводиться за бажанням більшості студентів в усній або письмовій формі.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час

обговорення питань.

Критерії оцінювання усної відповіді:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- посилання на норми чинного законодавства;
- аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ

	Тема	Кількість годин, відведених на				Форма контролю/бали
		лекції	Семінар	Самост. роб.	Консультації	
Змістовий модуль I. Загальнотеоретичні та законодавчі поняття ОРД						
1	Історико-правовий огляд становлення та розвитку оперативно-розшукової діяльності.	2	2	5		2
2	Поняття та завдання оперативно-розшукової діяльності.	2	2	5		3
3	Принципи оперативно-розшукової діяльності.	2	2	5		3
4	Правова основа оперативно-розшукової діяльності.	2	4	5	1	4
5	Суб'єкти оперативно-розшукової діяльності та їх правовий статус.	2	2	5	1	3
6	Обов'язки підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.	2	2	3	1	3
7	Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.	2	4	3	1	4
	Разом за модулем I	14	18	31	4	22
Змістовий модуль 2. Законодавчі та практичні аспекти ОРД						
8	Підстави та строки проведення оперативнорозшукової діяльності.	2	2	5	1	3
9	Використання матеріалів оперативнорозшукової діяльності.	2	2	5	1	3
10	Сприяння в проведенні оперативнорозшукової діяльності.	2	2	4	1	3
11	Інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності.	2	2	3	1	3
12	Контроль та нагляд за оперативнорозшуковою діяльністю.	2	2	3		3
13	Психологічне забезпечення оперативнорозшукової діяльності.	2	2	5		3
	Разом за модулем II	12	12	25	4	18
	1. Модульна контрольна робота					30 б
	2. Модульна контрольна робота					30 б
	Всього годин: 120	26	30	56	8	100 б

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ:

Змістовий модуль I.

ТЕМА I. Історико-правовий огляд становлення та розвитку оперативно-розшукової діяльності.

Пошукова діяльність у давні часи. Витоки оперативно-розшукової (сискної) діяльності. Сиск античних часів. Сиск епохи феодалізму. Прийоми та засоби розшуку Київської Русі (IX – поч. XIII ст.). Розшук за часів феодальної роздробленості (поч. XIII – XIV ст.). Судочинство на українських землях за часів Великого князівства Литовського (сер. XIV – 1569 р.). та за доби Козацько-Гетьманської держави (XVII – XVIIIст.). Розвиток оперативно-розшукової науки у 50-70-х роках XX ст. Сучасний стан, перспективи розвитку ОРД.

ТЕМА II. Поняття та завдання оперативно-розшукової діяльності.

Соціальна зумовленість оперативно-розшукової діяльності та її місце в системі протидії злочинності. Морально-етичні засади оперативно-розшукової діяльності. Оперативно-розшукова діяльність як вид правоохоронної діяльності. Її соціальна зумовленість та необхідність. Поняття та зміст оперативно-розшукової діяльності. Завдання оперативнорозшукової діяльності. Поняття гласних і негласних, пошукових оперативнорозшукових заходів, які здійснюються оперативними підрозділами органів внутрішніх справ.

ТЕМА III. Принципи оперативно-розшукової діяльності.

Поняття принципів оперативно-розшукової діяльності. Система принципів оперативно-розшукової діяльності. Конституційні гарантії дотримання прав і свобод громадян. Поняття та сутність принципу права на

свободу й особисту недоторканність. Поняття та сутність принципу недоторканності житла. Поняття та сутність принципу таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної й іншої кореспонденції. Поняття та сутність принципу поваги до гідності особи. Поняття та сутність принципу невтручання в особисте і сімейне життя людини. Поняття та сутність принципу презумпції невинуватості. Етичні і правові гарантії дотримання законності, конституційних прав та свобод громадян під час здійснення оперативно-розшукової діяльності. Загальні принципи оперативно-розшукової діяльності. Поняття та сутність принципів верховенства права, законності, дотримання прав і свобод людини. Спеціальні принципи оперативно-розшукової діяльності. Поняття та сутність принципів поєднання гласних і негласних заходів в ОРД, конспірації, конфіденційності негласного співробітництва, наступальності, плановості, взаємодії

ТЕМА IV. Правова основа оперативно-розшукової діяльності.

Система, структура та побудова нормативно-правового регулювання оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ. Законодавчі та підзаконні нормативні акти, що регламентують роботу оперативних підрозділів, їх права та обов'язки. Конституція України, закони України, кримінальне та кримінально-процесуальне законодавство, відомчі нормативні акти та їх роль у правовому регулюванні оперативно-розшукової діяльності. Рішення Європейського суду з прав людини щодо застосування спеціальних засобів розслідування та їх значення для вдосконалення нормативно-правового регулювання ОРД. Міжнародно-правові стандарти у правовому регулюванні оперативно-розшукової діяльності.

Правові та етичні гарантії дотримання законності, конституційних прав та свобод громадян під час здійснення оперативно-розшукової діяльності. Гарантії законності у використанні інформації та результатів оперативно-розшукової діяльності. Оперативно-розшукові ситуації, у яких суттєво обмежуються конституційні права та свободи громадян. Порядок

поновлення порушених прав і відшкодування матеріальних та моральних збитків. Система і тлумачення підстав проведення оперативно-розшукової діяльності.

ТЕМА V. Суб'єкти оперативно-розшукової діяльності та їх правовий статус.

Система державних органів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність та їх компетенція. Підрозділи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність. Компетенція працівників оперативних підрозділів. Працівники оперативних підрозділів та особи, залучені до виконання завдань ОРД на конфіденційній основі. Соціальний та правовий захист працівників оперативних підрозділів, пільги у питаннях соціально-побутового та фінансового забезпечення. Соціальні гарантії, що надаються працівникам оперативних підрозділів та їх близьким у разі загрози їх життю, здоров'ю у зв'язку зі здійсненням оперативно-розшукової діяльності. Основи використання та гарантії державного захисту осіб, які конфіденційно залучаються до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності. Умови звільнення від відповідальності негласних працівників, які заподіяли шкоду правам, свободам людини, інтересам держави під час здійснення оперативнорозшукової діяльності. Соціальні гарантії, пільги, що надаються таким особам, якщо настала інвалідність або смерть у зв'язку з виконанням завдань оперативнорозшукової діяльності. Порядок та підстави гарантування безпеки осіб, які беруть участь у здійсненні оперативно-розшукових заходів.

ТЕМА VI. Обов'язки підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.

Загальна характеристика прав оперативних підрозділів. Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність. Характеристика та компетенція окремих оперативно-розшукових підрозділів. Фактичні передумови, правові засади і напрями взаємодії органів і підрозділів, що здійснюють ОРД, між собою та з іншими державними органами. Міжнародне співробітництво у сфері боротьби із кримінально-протиправною діяльністю. Виконання письмових доручень і запитів. Виконання запитів міжнародних правоохоронних організацій та правоохоронних органів інших держав. Інформування органів державної влади. Забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Взаємодія оперативних підрозділів між собою та з іншими підрозділами правоохоронних органів.

ТЕМА VII. Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.

Загальна характеристика прав оперативних підрозділів. Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність. Характеристика окремих оперативно-розшукових заходів. Опитування осіб за їх згодою, отримання добровільної допомоги. Контрольні закупки товарів. Участь у перевірці фінансово-господарської діяльності. Витребування, збирання та вивчення необхідних документів і даних. Операції по захопленню озброєних злочинців, припиненню тяжких злочинів. Відвідання приміщень за згодою власників, збирання відомостей про протиправну діяльність. Негласне виявлення та фіксування слідів тяжкого злочину. Проникнення в злочинну групу. Зняття інформації з каналів зв'язку. Оперативний контроль телеграфно-поштових відправлень. Візуальне

спостереження. Гласні і негласні штатні працівники оперативних підрозділів. Встановлення конфіденційного співробітництва. Отримання інформації про кримінальне правопорушення. Використання оперативними підрозділами службових приміщень, транспортних засобів та іншого майна. Конспіративні заходи. Створення і застосування оперативними підрозділами автоматизованих інформаційних систем. Застосування засобів фізичного впливу, спеціальних засобів та вогнепальної зброї. Права спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю.

Змістовий модуль II.

ТЕМА VIII. Підстави та строки проведення оперативнорозшукової діяльності.

Підстави проведення ОРД. Порядок заведення оперативнорозшукової справи. Строки ведення оперативнорозшукових справ, порядок їх продовження. Припинення та поновлення обчислення строку ведення оперативнорозшукової справи. Підстави та порядок закриття оперативнорозшукової справи. Порядок отримання дозволу слідчого судді на здійснення заходів, які тимчасово обмежують права людини, та використання отриманої інформації. Структура та зміст клопотання оперативного підрозділу до слідчого судді на отримання дозволу для проведення ОРЗ, які тимчасово обмежують права людини. Дотримання режиму секретності під час проведення оперативнорозшукових заходів.

ТЕМА IX Використання матеріалів оперативнорозшукової діяльності.

Визначення результатів ОРД, їх характеристика і види. Основні напрями використання результатів ОРД: як приводи та підстави для початку досудового розслідування; для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами у кримінальному провадженні; для попередження, виявлення, припинення і розслідування злочинів, розвідувально-підривних посягань проти України; для розшуку злочинців та осіб, які безвісти зникли; для

забезпечення безпеки працівників суду, правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів, а також співробітників розвідувальних органів України та їх близьких родичів, осіб, які конфіденційно співробітничать або співробітничали з розвідувальними органами України та членів їх сімей; для взаємного інформування підрозділів, уповноважених здійснювати оперативно-розшукову діяльність, та інших правоохоронних органів; для інформування державних органів. Умови, порядок і способи використання результатів ОРД у кримінальному судочинстві. Оформлення результатів ОРД. Прийняття рішення про їх реалізацію. Легалізація оперативно-розшукової інформації та її розсекречування. Негласні слідчі (розшукові) дії (далі - НСРД) - різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України (стаття 246 КПК України).

ТЕМА X. Сприяння в проведенні оперативно-розшукової діяльності.

Правові основи залучення особи до співробітництва з оперативним підрозділом. Конфіденційне співробітництво особи з оперативним підрозділом на основі добровільності, усвідомленні характеру обопільної згоди. Негласне співробітництво особи з оперативним підрозділом. Конфіденційність відносин, які встановлюються з фізичними особами. Угоди про негласне співробітництво про сприяння оперативному підрозділу. Особливості збереження таємниці та відповідальність за розголошення цієї таємниці особами, які залучаються до виконання завдань оперативнорозшукової діяльності, що стала їм відома. Обмеження на залучення до співробітництва окремих категорій громадян.

ТЕМА XI. Інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності.

Оперативно-розшукова інформація: вихідні положення та пізнавальне значення. Автоматизовані інформаційно-пошукові системи: поняття, принципи функціонування та їх місце у системі інформаційного забезпечення ОРД. Види АПС. Об'єкти, що обліковуються в автоматизованих інформаційно-пошукових системах оперативно-розшукового призначення. Підрозділи, що забезпечують поповнення оперативної інформації в автоматизованих інформаційно-пошукових 10 системах, та підрозділи, що безпосередньо формують та обслуговують автоматизовані інформаційно-пошукові системи. Порядок доступу та використання в оперативно-службовій діяльності інформації, що міститься в автоматизованих інформаційно-пошукових системах оперативно-розшукового призначення.

ТЕМА XII. Контроль та нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю.

Конституційно-правові норми про судовий контроль за оперативно-розшуковою діяльністю, форми цього контролю з боку судових органів. Положення ст. 247 Кримінального процесуального кодексу України щодо слідчого судді, який надає дозвіл на проведення негласних слідчих (розшукових) дій». Прокурорський нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю. Зміст Законів України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про прокуратуру», «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», Кримінального процесуального кодексу України та відомчих нормативних актів щодо прокурорського нагляду в оперативно-розшуковій діяльності. Повноваження прокурорів, які виконують функції нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю. Форми та методи прокурорського нагляду за дотриманням законності в оперативно-

розшуковій діяльності. Правова основа відомчого контролю за оперативно-розшуковою діяльністю. Форми відомчого контролю за ОРД.

ТЕМА XIII. Психологічне забезпечення оперативно-розшукової діяльності.

Загальна характеристика. Поведінка оперативних працівників в повсякденній службовій діяльності. Психологічне забезпечення оперативно-розшукової діяльності в особливих умовах. Психологічне забезпечення застосування зброї оперативним працівником. Психологічна поведінка оперативного працівника при веденні переговорів зі злочинцями

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I.

ТЕМА I. Історико-правовий огляд становлення та розвитку оперативно-розшукової діяльності..

- 1 Розшукова діяльність давньоримських часів
2. Розшукова діяльність в Київській Русі
3. Розшукова діяльність на Україні в XIV – XVIII ст..
4. Організація поліцейського апарату та розшукової діяльності в XIX – на початку XX ст
5. Розшукова діяльність на території України в 1917-1919рр
6. Оперативно-розшукова діяльність української радянської міліції...

ТЕМА II. Поняття та завдання оперативно-розшукової діяльності.

1. Поняття та зміст оперативно-розшукової діяльності.

2. Морально-етичні засади оперативно-розшукової діяльності.
3. Оперативно-розшукова діяльність як вид правоохоронної діяльності. Її соціальна зумовленість та необхідність.
4. Поняття гласних і негласних, пошукових оперативно-розшукових заходів, які здійснюються оперативними підрозділами органів внутрішніх справ.
5. Завдання оперативно-розшукової діяльності

ТЕМА III. Принципи оперативно-розшукової діяльності.

1. Поняття та сутність принципів верховенства права, законності, дотримання прав і свобод людини.
2. Поняття та сутність принципів поєднання гласних і негласних заходів в ОРД, конспірації, конфіденційності негласного співробітництва, наступальності, плановості, взаємодії.
3. Поняття та сутність принципу права на свободу й особисту недоторканність.
4. Поняття та сутність принципу недоторканності житла.
5. Поняття та сутність принципу таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної й іншої кореспонденції.
6. Поняття та сутність принципу поваги до гідності особи.
7. Поняття та сутність принципу невтручання в особисте і сімейне життя людини.
8. Поняття та сутність принципу презумпції невинуватості

ТЕМА IV. Правова основа оперативно-розшукової діяльності.

1. Конституція України – основна база правового регулювання оперативно-розшукової діяльності.
2. Оперативно-розшукове законодавство України – правова основа оперативно-розшукової діяльності.

3. Нормативно-правові акти виконавчих органів влади та правоохоронних відомств
4. Міжнародно-правове регулювання співробітництва правоохоронних органів по боротьбі зі злочинністю.

ТЕМА V. Суб'єкти оперативно-розшукової діяльності та їх правовий статус.

1. Система державних органів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність та їх компетенція:
 - Міністерства внутрішніх справ України;
 - Служби безпеки України;
 - Служби зовнішньої розвідки України;
 - Державної прикордонної служби України;
 - управління державної охорони України;
 - органів державної податкової служби;
 - органів і установ Державної кримінально-виконавчої служби України;
 - розвідувального органу Міністерства оборони України.
2. Характеристика оперативних підрозділів МВС, їх система, структура, функції, права та обов'язки.
3. Працівники оперативних підрозділів та особи, залучені до виконання завдань ОРД на конфіденційній основі.

ТЕМА VI. Обов'язки підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.

1. Виконання письмових доручень і запитів.
2. Виконання запитів міжнародних правоохоронних організацій та правоохоронних органів інших держав.
3. Інформування органів державної влади.
4. Забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві.

5. Взаємодія оперативних підрозділів між собою та з іншими підрозділами правоохоронних органів.

ТЕМА VII. Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.

1. Загальна характеристика прав оперативних підрозділів.
2. Характеристика окремих оперативно-розшукових заходів:
 - А) Опитування осіб за їх згодою, отримання добровільної допомоги
 - Б) Операції по захопленню озброєних злочинців, припиненню тяжких злочинів
 - В) Відвідання приміщень за згодою власників, збирання відомостей про протиправну діяльність
 - Г) Негласне виявлення та фіксування слідів тяжкого злочину
 - Д) Зняття інформації з каналів зв'язку
 - Ж) Гласні і негласні штатні працівники оперативних підрозділів
- 3) Застосування засобів фізичного впливу, спеціальних засобів та вогнепальної зброї

Змістовий модуль II.

ТЕМА VIII. Підстави та строки проведення оперативно-розшукової діяльності.

1. Підстави проведення ОРД.
2. Порядок заведення оперативно-розшукової справи.
3. Строки ведення оперативно-розшукових справ, порядок їх продовження.
4. Припинення та поновлення обчислення строку ведення оперативно-розшукової справи.
5. Підстави та порядок закриття оперативно-розшукової справи.

ТЕМА ІХ Використання матеріалів оперативнорозшукової діяльності.

1. Приводи та підстави для початку досудового розслідування.
2. Отримання фактичних даних, які можуть бути доказами у кримінальному провадженні.
3. Попередження, виявлення, припинення і розслідування злочинів, розвідувально-підривних посягань проти України.
4. Розшуку злочинців та осіб, які безвісти зникли.
5. Для забезпечення безпеки працівників суду, правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів, а також співробітників розвідувальних органів України та їх близьких родичів, осіб, які конфіденційно співробітничать або співробітничали з розвідувальними органами України та членів їх сімей.
6. Негласні слідчі (розшукові) дії, передбачені Кримінальним процесуальним кодексом України.

ТЕМА Х. Сприяння в проведенні оперативно-розшукової діяльності.

1. Правові основи залучення особи до співробітництва з оперативним підрозділом.
2. Негласне співробітництво особи з оперативним підрозділом.
3. Обмеження на залучення до співробітництва окремих категорій громадян.
4. Особливості збереження таємниці та відповідальність за розголошення цієї таємниці особами, які залучаються до виконання завдань оперативнорозшукової діяльності.

ТЕМА XI. Інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності.

1. Автоматизовані інформаційно-пошукові системи: поняття, принципи функціонування та їх місце у системі інформаційного забезпечення ОРД. Види АІПС.
2. Об'єкти, що обліковуються в автоматизованих інформаційно-пошукових системах оперативного-розшукового призначення. З
3. Підрозділи, що забезпечують поповнення оперативної інформації в автоматизованих інформаційно-пошукових системах, та підрозділи, що безпосередньо формують та обслуговують автоматизовані інформаційно-пошукові системи.
4. Порядок доступу та використання в оперативно-службовій діяльності інформації, що міститься в автоматизованих інформаційно-пошукових системах оперативного-розшукового призначення.

ТЕМА XII. Контроль та нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю.

1. Судовий контроль за оперативно-розшуковою діяльністю, форми цього контролю з боку судових органів.
2. Положення ст. 247 Кримінального процесуального кодексу України щодо слідчого судді, який надає дозвіл на проведення негласних слідчих (розшукових) дій».
3. Прокурорський нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю. Зміст Законів України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про прокуратуру», «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю».
4. Форми та методи прокурорського нагляду за дотриманням законності в оперативно-розшуковій діяльності.

5. Правова основа відомчого контролю за оперативно-розшуковою діяльністю. Форми відомчого контролю за ОРД.

ТЕМА XIII. Психологічне забезпечення оперативно-розшукової діяльності.

1. Загальна характеристика психологічного забезпечення оперативних працівників в повсякденній службовій діяльності.
2. Психологічне забезпечення оперативно-розшукової діяльності в особливих умовах.
3. Психологічне забезпечення застосування зброї оперативним працівником.
4. Психологічна поведінка оперативного працівника при веденні переговорів зі злочинцями

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне оцінювання													Інші форми оцінювання			Сума балів
Модуль 1							Модуль 2						1- контрольна	2- контрольна	загальна	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	30	30	60	
3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3				

Поточне оцінювання - 40 балів (практичні заняття)

За одне практичне заняття максимальна кількість балів – 3 (три) бали;

- 2 бали - основна відповідь;

- 1 бал – доповнення;

четверте практичне заняття –4 (чотири) бали:- 3 бали - основна відповідь;

- 1 бал – доповнення;

Інші форми оцінювання – 60 балів (дві модульні контрольні по 30 балів)

Модульні контрольні – 30 балів;

Іспит – 60 балів.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
--	-------------	-------------------------------

90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
75-81	C	Добре
67-64	D	Задовільно
60-66	E	Достатньо
1-59	Fx	Незадовільно

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ.

1. Поняття та завдання оперативно-розшукової діяльності.
2. Історія оперативно-розшукової діяльності.
3. Предмет оперативно-розшукової діяльності.
4. Принципи оперативно-розшукової діяльності.
5. Правова основа оперативно-розшукової діяльності.
6. Правовідносини в оперативно-розшуковій діяльності.
7. Підрозділи, які її здійснюють оперативно-розшукову діяльність.
8. Обов'язки підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.
9. Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.
10. Гарантії законності під час здійснення ОРД.
11. Загальна характеристика Закону «Про оперативно-розшукову діяльність».
12. Загальні принципи оперативно-розшукової діяльності.
13. Спеціальні (галузеві) принципи оперативно-розшукової діяльності.
14. Закон України «Про національну поліцію». Завдання та функції оперативних підрозділів національної поліції.
15. Закон України «Про Службу безпеки України». Основні завдання оперативних підрозділів Служби безпеки України.
16. Завдання та функції оперативних підрозділів Державної прикордонної служби України.

17. Гласні розшукові заходи оперативно-розшукової діяльності.
18. Негласні розшукові заходи оперативно-розшукової діяльності.
19. Розвідувальні заходи та їх мета.
20. Контррозвідувальні заходи та їх мета.
21. Оперативно-розшукові заходи та їх мета.
22. Завдання та функції оперативних підрозділів Служби зовнішньої розвідки України.
23. Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю». Мета та завдання боротьби з організованою злочинністю.
24. Мета та завдання оперативних підрозділів Управління державної охорони України відповідно до законів України «Про оперативно-розшукову діяльність» та «Про Державну охорону органів державної влади України та посадових осіб».
25. Завдання та функції оперативних підрозділів Державної кримінально-виконавчої служби України відповідно до законів України «Про оперативно-розшукову діяльність» та «Про Державну кримінально-виконавчу службу України».
26. Завдання та функції оперативних підрозділів Національного антикорупційного бюро України.
27. Завдання та функції оперативних підрозділів Державного бюро розслідувань.
28. Оперативні засоби ОРД.
29. Оперативно-технічні засоби ОРД.
30. Суб'єкти ОРД, які здійснюють оперативно-розшукові, розвідувальні та контррозвідувальні заходи.
31. Оперативно-розшукові заходи та їх відмінність від негласних слідчих (розшукових) дій.
32. Міжнародне співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності.

33. Розвідувальні підрозділи Міністерства оборони України, їх функції та завдання.
34. Оперативні підрозділи органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, мета та завдання їх діяльності.
35. Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності.
36. Законодавче визначення підстав для здійснення оперативнорозшукової діяльності.
37. Суб'єкти оперативно-розшукової діяльності, їх обов'язки та права.
38. Взаємодія оперативних підрозділів між собою та іншими правоохоронними органами.
39. Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.
40. Проникнення в злочинну групу як право суб'єкта оперативнорозшукової діяльності.
41. Отримання інформації з каналів зв'язку як право суб'єкта оперативно-розшукової діяльності.
42. Встановлення конфіденційного співробітництва з особами як право суб'єкта оперативно-розшукової діяльності.
43. Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності.
44. Сприяння здійсненню оперативно-розшукової діяльності.
45. Соціальний та правовий захист працівників оперативних підрозділів.
46. Заходи забезпечення безпеки працівників, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність.
47. Соціальний та правовий захист особи, яка залучається до оперативно-розшукової діяльності.
48. Нагляд за дотриманням законності при проведенні оперативнорозшукової діяльності.
49. Строки ведення оперативно-розшукових справ.

50. Підстави, порядок та мета застосування окремих обмежень прав і свобод людини та юридичних осіб під час здійснення оперативнорозшукової діяльності.
51. Мета, підстави та порядок спостереження за особою, річчю або місцем при проведенні оперативно-розшукової діяльності.
52. Мета, підстави та порядок аудіо-, відеоконтролю місця при проведенні оперативно-розшукової діяльності.
53. Підстави та порядок накладення арешту на кореспонденцію, здійснення її огляду та виїмки при проведенні оперативно-розшукової діяльності.
54. Підстави та порядок установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу при проведенні оперативно-розшукової діяльності.
55. Підстави та порядок створення та використання заздалегідь ідентифікованих (помічених) або несправжніх (імітаційних) засобів під час проведення оперативно-розшукової діяльності.
56. Підстави для проведення профілактичної роботи оперативними підрозділами.
57. Характеристика технічних засобів, психотропних, хімічних та інших речовин, які забороняється використовувати під час оперативнорозшукової діяльності для одержання інформації.
58. Порядок обчислення строку ведення оперативно-розшукової справи.
59. Порядок та підстави припинення обчислення строку ведення оперативно-розшукової справи.
60. Повноваження працівників оперативних підрозділів щодо припинення та поновлення обчислення строку ведення оперативнорозшукової справи.
61. Порядок та підстави закриття оперативно-розшукової справи.
62. Принципи взаємодії оперативних підрозділів у боротьбі зі злочинністю.
63. Підстави та порядок взаємодії оперативних підрозділів зі слідчими у кримінальному провадженні.

- 64.Форми контролю за оперативно-розшуковою діяльністю.
- 65.Категорії професій, яким забороняється залучення до виконання завдань ОРД (у зв'язку зі специфікою їх професійної діяльності).
- 66.Відповідальність працівника оперативного підрозділу за порушення вимог законодавства під час здійснення оперативно-розшукової діяльності.
- 67.Соціальний та правовий захист представників громадськості, які залучаються до виконання оперативно-розшукових завдань.
- 68.Форми та умови відповідальності за порушення оперативнорозшукової діяльності працівниками оперативних підрозділів.
- 69.Компетенція контролюючих органів щодо нагляду за додержанням заходів в оперативно-розшуковій діяльності.
- 70.Оперативно-розшукова діяльність як державно-правова форма боротьби зі злочинністю в сучасних умовах.
- 71.Конституційні засади діяльності прокуратури по нагляду за додержанням законів при проведенні оперативно-розшукової діяльності.
- 72.Форми співробітництва особи, яка залучається до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності.
- 73.Допуск та доступ працівників оперативних підрозділів до державної таємниці у відповідності до положень Закону України «Про державну таємницю».
- 74.Підстави та порядок використання працівниками оперативних підрозділів матеріальних носіїв секретної інформації у відповідності до положень Закону України «Про державну таємницю».
- 75.Повноваження прокурора по нагляду за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності.
- 76.Підстави та порядок застосовування засобів фізичного впливу, спеціальних засобів та вогнепальної зброї під час здійснення оперативнорозшукової діяльності.

77. Порядок та підстави застосування окремих обмежень прав і свобод людини та юридичних осіб до постановлення ухвали слідчого судді при здійсненні оперативно-розшукової діяльності.
78. Фіксація результатів оперативно-розшукових заходів.
79. Порядок та підстави прийняття рішень про проведення оперативно-розшукових заходів, які не потребують дозволу слідчого судді або рішення прокурора.
80. Порядок та підстави повідомлення прокурора про прийняте рішення щодо проведення оперативно-розшукових заходів.
81. Постанова про заведення оперативно-розшукової справи: підстави та порядок прийняття рішення, вимоги до оформлення.
82. Рішення Європейського суду з прав людини щодо застосування спеціальних засобів розслідування та їх значення для вдосконалення нормативно-правового регулювання оперативно-розшукової діяльності.

ДЖЕРЕЛА, РЕКОМЕНДОВАНІ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ.

1. Конституція України : закон України від 28.06.1996. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 29.01.2020).
2. Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-III із змін. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 29.01.2020).
3. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 29.01.2020).
4. Про боротьбу з тероризмом : закон України від 20.03.2003 № 638-IV [Електронний ресурс]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15> (дата звернення 29.01.2020).

5. Про Державне бюро розслідувань : закон України від 12.11.2015 № 794-VIII [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 29.01.2020).
6. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : закон України від 23.12.1995 № 3781- XII [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 28.01.2020).
7. Про Державну прикордонну службу : закон України від 03.04.2003 № 661 [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 27.01.2020).
8. Про державну таємницю : закон України від 21.01.1994 № 3855 [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 27.01.2020). 388
9. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві : закон України від 23.12.1993 № 3782-XII [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 27.01.2020).
10. Про запобігання корупції : закон України від 14.10.2014 № 1700-VII [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 12.01.2020).
11. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 07.07.2017 р. № 575.
12. Про захист персональних даних : закон України від 01.06.2010 № 2297 [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 27.01.2020).
13. Про інформацію : закон України від 02.10.1992 № 2657-XII [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 12.01.2020). 389
14. Про Національне антикорупційне бюро України : закон України від 14.10.2014 № 1698-VII [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 12.01.2020).

15. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 12.01.2020).
16. Про оперативно-розшукову діяльність : закон України від 18.02.1992 № 2135-XII [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 12.01.2020).
17. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : закон України від 30.06.1993 № 3341-XII [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 12.01.2020). 21. Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : наказ Генеральної Прокуратури України, МВС України, СБ України, Міністерства фінансів України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5.
18. Про правовий статус осіб, зниклих безвісті : закон України від 12.07.2018 № 2505-VIII [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 12.01.2020).
19. Про прокуратуру : закон України від 05.11.1991 № 1789-XII [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 12.01.2020). 390
20. Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво : закон України від 12.07.2017 № 2129-VIII [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 12.01.2020).
21. Про розвідувальні органи України : закон України від 22.03.2001 № 2331 [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 12.01.2020).
22. Про Службу безпеки України : закон України від 25.03.1992 № 2229 [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 12.01.2020).

28. Про судоустрій і статус суддів : закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 12.01.2020).

Допоміжна:

1. Албул С. В. Забезпечення прав людини в оперативнорозшуковій діяльності (Серія: Теорія і практика ОРД): збірник нормативно-правових актів / уклад. С. В. Албул. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2019. 32 с.
2. Албул С. В. Основи оперативно-розшукової діяльності / С. В. Албул, С. В. Андрусенко, Р. В. Мукоїда та ін.; за заг. ред. С.В. Албула. Одеса : ОДУВС, 2016. 270 с.
3. Антонов К. В. Правові засади оперативно-розшукової діяльності: навч. посіб. / К. В. Антонов, О. В. Вишня, О. В. Сачко, С. І. Халимон. Харків: ХНУВС, 2009. 348 с.
4. Бандурка О. М. Теорія і практика оперативнорозшукової діяльності : монографія / О. М. Бандурка. Х : Золота миля, 2012. 620 с.
5. Глушков В. О. Судовий контроль за оперативнорозшуковою діяльністю / В. О. Глушков // Науковий вісн. Нац. акад. СБ України. 2011. № 35. С. 213–223.
6. Кримінальний процес України : навчальний посібник / С. В. Албул, С. Л. Дерев'янкін, О. В. Поліщук. Одеса : ОДУВС, 2015. 476 с.
7. Кудінов С. С. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні: навчальний посібник / С. С. Кудінов, Р. В. Шехавцов, О. М. Дроздов, С. О. Гриненко. Х.: «Оберіг», 2013. 344 с.
8. Мовчан А. В. Інформаційно-аналітична робота в оперативно-розшуковій діяльності Національної поліції : навч. посібник / А. В. Мовчан. – Львів: ЛьвДУВС, 2017. 244 с.
9. Нариси з історії розвідки суб'єктів державотворення на теренах України / В. В. Цибулькін, Л. М. Рожен, Д. В. Веденєєв та ін. / За заг. ред. П. Д. Морозова. К.: Преса України, 2011. 536 с. 394

10. Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / Д. Й. Никифорчук, С. І. Ніколаюк, О. І. Козаченко та ін.; за заг. ред. Д. Й. Никифорчука К.: НАВС, 2012. 138 с.
11. Никифорчук Д. Й. Аналітична робота в оперативнорозшуковій діяльності: навчально-практичний посібник / Д.Й. Никифорчук, О. Ю. Бусол, Г. М. Бірюков. К.: НАВС, 2012. 152 с.
12. Оперативно-розшукова діяльність: посібник для вищих навчальних закладів за заг. редакцією генерала поліції першого рангу, кандидата юридичних наук, Заслуженого юриста України С. М. Князева; академіка Академії Наук Вищої школи України, доктора юридичних наук, професора А. М. Кислого. Київ: «Видавництво Людмила», 2019. 240 с. 395
13. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України : науково-практичний коментар / В. Д. Берназ, А. М. Притула. Одеса: Фенікс, 2016. 202 с.
14. Протидія кримінальним правопорушенням підрозділами карного розшуку МВС України : навчальний посібник / С. В. Албул, Т. С. Демедюк, О. Є. Користін та ін. Одеса : ОДУВС, 2015. 354 с.
15. Цехан Д. М. Використання високих інформаційних технологій в оперативно-розшуковій діяльності органів внутрішніх справ: монографія / Д. М. Цехан. Одеса: Юридична література, 2011. 216 с. 397
16. Шендрик В. В. Теорія і практика попередження злочинів оперативними підрозділами ОВС України: монографія / В.В. Шендрик. – Дніпропетровськ: ДДУВС, 2012. 420 с. 398

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua/>
2. Офіційний веб-сайт Всеукраїнської асоціації науковців та фахівців у сфері оперативно-розшукової діяльності. – Режим доступу: <http://aord.com.ua/>
3. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>

4. Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України. – Режим доступу: <http://www.mvs.gov.ua/>
5. Офіційний веб-сайт Національної поліції України. – Режим доступу: <http://www.npu.gov.ua/uk/>
6. Офіційний веб-сайт Офісу Генерального прокурора. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/>
7. Офіційний веб-сайт Президента України. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/>

ДОДАТКИ

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ

18 лютого 1992 року № 2135-ХІІ

Стаття 1. Завдання оперативно-розшукової діяльності Завданням оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави.

Стаття 2. Поняття оперативно-розшукової діяльності Оперативно-розшукова діяльність - це система гласних і негласних пошукових, розвідувальних та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів.

Стаття 3. Правова основа оперативно-розшукової діяльності Правову основу оперативно-розшукової діяльності становлять Конституція України, цей Закон, Кримінальний, Кримінальний процесуальний, Податковий та Митний кодекси України, закони України про прокуратуру, Національну поліцію, Національне антикорупційне бюро України, Державне бюро розслідувань, Службу безпеки, Державну прикордонну службу України, Державну кримінально-виконавчу службу України, державну охорону органів державної влади України та посадових осіб, статус суддів, забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, державний захист працівників суду і правоохоронних органів, інші законодавчі акти та міжнародно-правові угоди і договори, учасником яких є Україна.

Стаття 4. Принципи оперативно-розшукової діяльності Оперативно-розшукова діяльність ґрунтується на принципах верховенства права, законності, дотримання прав і свобод людини.

Стаття 5. Підрозділи, які здійснюють оперативнорозшукову діяльність Оперативно-розшукова діяльність здійснюється оперативними підрозділами:

- Національної поліції - підрозділами кримінальної та спеціальної поліції;
- Державного бюро розслідувань - оперативними, оперативно-технічними, внутрішнього контролю, забезпечення особистої безпеки;
- Служби безпеки України - контррозвідкою, військовою контррозвідкою, захисту національної державності, спеціальними підрозділами по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю, оперативно-технічними, внутрішньої безпеки, оперативного документування, боротьби з тероризмом і захисту учасників кримінального судочинства та працівників правоохоронних органів;
- Служби зовнішньої розвідки України - агентурної розвідки, оперативно-технічними, власної безпеки;
- Державної прикордонної служби України - розвідувальним органом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону (агентурної розвідки, оперативнотехнічним, власної безпеки), оперативно-розшуковими підрозділами відповідно спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону та його територіальних органів, підрозділами з охорони державного кордону органів охорони державного кордону та Морської охорони, забезпечення внутрішньої безпеки, забезпечення власної безпеки, оперативного документування та оперативно-технічними;
- управління державної охорони - підрозділом оперативного забезпечення охорони виключно з метою забезпечення безпеки осіб та об'єктів, щодо яких здійснюється державна охорона;
- органів доходів і зборів - оперативними підрозділами податкової міліції та підрозділами, які ведуть боротьбу з контрабандою;
- органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України;
- розвідувального органу Міністерства оборони України - оперативними, оперативно-технічними, власної безпеки;
- Національного антикорупційного бюро України - детективів, оперативно-технічними, внутрішнього контролю.

Проведення оперативно-розшукової діяльності іншими підрозділами зазначених органів, підрозділами інших міністерств, відомств, громадськими, приватними організаціями та особами забороняється.

Стаття 5-1. Міжнародне співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності Співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності між міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, державними органами,

до складу яких входять оперативні підрозділи, визначені у статті 5 цього Закону, та правоохоронними і спеціальними службами інших держав, які мають у своєму складі відповідні підрозділи, а також з міжнародними правоохоронними організаціями здійснюється відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних правоохоронних організацій, членом яких є Україна.

Стаття 6. Підстави для проведення оперативнорозшукової діяльності

Підставами для проведення оперативно-розшукової діяльності є: 1) наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів, про: - злочини, що готуються; 303 - осіб, які готують вчинення злочину; - осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання; - осіб безвісно відсутніх; - розвідувально-підкривну діяльність спецслужб іноземних держав, організацій та окремих осіб проти України; - реальну загрозу життю, здоров'ю, житлу, майну працівників суду і правоохоронних органів у зв'язку з їх службовою діяльністю, а також осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів, з метою створення необхідних умов для належного відправлення правосуддя; співробітників розвідувальних органів України у зв'язку із службовою діяльністю цих осіб, їх близьких родичів, а також осіб, які конфіденційно співробітничали або співробітничали з розвідувальними органами України, та членів їх сімей з метою належного здійснення розвідувальної діяльності 2) запити повноважних державних органів, установ та організацій про перевірку осіб у зв'язку з їх допуском до державної таємниці і до роботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках, а також осіб, яким надається дозвіл на перебування без супроводу в контрольованих та стерильних зонах, зонах обмеженого доступу, що охороняються, та критичних частинах таких зон аеропортів; 3) потреба в отриманні розвідувальної інформації в інтересах безпеки суспільства і держави; 4) наявність узагальнених матеріалів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, отриманих в установленому законом порядку. Зазначені підстави можуть міститися в заявах, повідомленнях громадян, посадових осіб, громадських організацій, засобів масової інформації, у письмових дорученнях і постановках слідчого, вказівках прокурора, ухвалах слідчого судді, суду, матеріалах правоохоронних органів, у запитках і повідомленнях правоохоронних органів інших держав та міжнародних правоохоронних організацій, а також запитках повноважних державних органів, установ та організацій,

визначених Кабінетом Міністрів України, про перевірку осіб у зв'язку з їх допуском до державної таємниці, до роботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках. Забороняється приймати рішення про проведення оперативно-розшукових заходів при відсутності підстав, передбачених у цій статті.

Стаття 7. Обов'язки підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність Підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, зобов'язані: 1) у межах своїх повноважень відповідно до законів, що становлять правову основу оперативно-розшукової діяльності, вживати необхідних оперативно-розшукових заходів щодо попередження, своєчасного виявлення і припинення злочинів та викриття причин і умов, які сприяють вчиненню злочинів, здійснювати профілактику правопорушень; 2) виконувати письмові доручення слідчого, вказівки прокурора та ухвали слідчого судді суду і запити повноважних державних органів, установ та організацій про проведення оперативно-розшукових заходів; 3) виконувати у межах своєї компетенції запити правоохоронних органів інших держав або міжнародних правоохоронних організацій відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних правоохоронних організацій, членом яких є Україна; 4) інформувати відповідні державні органи про відомі їм факти та дані, що свідчать про загрозу безпеці суспільства і держави, а також про порушення законодавства, пов'язані з службовою діяльністю посадових осіб; 5) здійснювати взаємодію між собою та іншими правоохоронними органами, в тому числі відповідними органами іноземних держав та міжнародних антитерористичних організацій, з метою швидкого і повного попередження, виявлення та припинення злочинів; 6) забезпечити із залученням інших підрозділів безпеку працівників суду і правоохоронних органів, осіб, які надають допомогу, сприяють оперативно-розшуковій діяльності, осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів цих осіб; 7) брати участь у здійсненні заходів щодо фізичного захисту ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання, а також у проведенні спеціальної перевірки щодо допуску до особливих робіт. У разі виявлення ознак злочину оперативний підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України. У разі, якщо ознаки злочину виявлені під час проведення оперативно-розшукових заходів, що тривають і припинення яких може

негативно вплинути на результати кримінального провадження, підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, повідомляє відповідний орган досудового розслідування та прокурора про виявлення ознак злочину, закінчує проведення оперативно-розшукового заходу, після чого направляє зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування. Оперативні підрозділи Державного бюро розслідувань, Національної поліції, Служби безпеки України, органів доходів і зборів, Державної кримінально-виконавчої служби України, Державної прикордонної служби України проводять слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні за дорученням слідчого, прокурора в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України. Письмові доручення щодо проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, надані слідчим, прокурором у межах компетенції та в установленому порядку, є обов'язковими до виконання оперативним підрозділом.

Стаття 8. Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність

Оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності за наявності передбачених статтею 6 цього Закону підстав надається право: 1) опитувати осіб за їх згодою, використовувати їх добровільну допомогу; 2) проводити контрольовану поставку та контрольовану і оперативну закупку товарів, предметів та речовин, у тому числі заборонених для обігу, у фізичних та юридичних осіб незалежно від форми власності з метою виявлення та документування фактів протиправних діянь. Проведення контрольованої поставки, контрольованої та оперативної закупок здійснюється згідно з положеннями статті 271 Кримінального процесуального кодексу України у порядку, визначеному нормативно-правовими актами Міністерства внутрішніх справ України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, Служби безпеки України, погодженими з Генеральною прокуратурою України та зареєстрованими у Міністерстві юстиції України; 3) порушувати в установленому законом порядку питання про проведення перевірок фінансово-господарської діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та осіб, які займаються підприємницькою діяльністю 308 або іншими видами господарської діяльності індивідуально, та брати участь в їх проведенні; 4) ознайомлюватися з документами та даними, що характеризують діяльність підприємств, установ та організацій, вивчати їх, за рахунок коштів, що виділяються на утримання підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, виготовляти копії з таких документів, на вимогу керівників підприємств, установ та організацій - виключно на

території таких підприємств, установ та організацій, а з дозволу слідчого судді в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України, - витребувати документи та дані, що характеризують діяльність підприємств, установ, організацій, а також спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або вчиненні злочину, джерело та розміри їх доходів, із залишенням копій таких документів та опису вилучених документів особам, в яких вони витребувані, та забезпеченням їх збереження і повернення в установленому порядку. Вилучення оригіналів первинних фінансово-господарських документів забороняється, крім випадків, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України; 5) проводити операції із захоплення злочинців, припинення злочинів, розвідувально-підривної діяльності спецслужб іноземних держав, організацій та окремих осіб; 6) відвідувати жилі та інші приміщення за згодою їх власників або мешканців для з'ясування обставин злочину, що готується, а також збирати відомості про протиправну діяльність осіб, щодо яких провадиться перевірка; 7) негласно виявляти та фіксувати сліди тяжкого або особливо тяжкого злочину, документи та інші предмети, що можуть бути доказами підготовки або вчинення такого злочину, чи одержувати розвідувальну інформацію, у тому числі шляхом проникнення та обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи згідно з положеннями статті 267 Кримінального процесуального кодексу України; 7-1) з метою виявлення та фіксації діянь, передбачених статтями 305, 307, 309, 311, 318, 321, 364-1, 365-2, 368, 368-3, 368-4, 369, 369-2 Кримінального кодексу України, проводити операції з контрольованого вчинення відповідних діянь. Порядок отримання дозволу, строк його дії та порядок проведення операції з контрольованого вчинення корупційного діяння визначаються Кримінальним процесуальним кодексом України; 8) виконувати спеціальне завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації згідно з положеннями статті 272 Кримінального процесуального кодексу України; 9) здійснювати аудіо-, відеоконтроль особи, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж згідно з положеннями статей 260, 263-265 Кримінального процесуального кодексу України; 10) накладати арешт на кореспонденцію, здійснювати її огляд та виїмку згідно з положеннями статей 261, 262 Кримінального процесуального кодексу України; 11) здійснювати спостереження за особою, річчю або місцем, а також аудіо-, відеоконтроль місця згідно з положеннями статей 269, 270 Кримінального процесуального кодексу України; 310 12) здійснювати установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу згідно з положеннями статті 268 Кримінального процесуального кодексу України; 13) мати гласних і негласних штатних та позаштатних працівників; 14) використовувати конфіденційне співробітництво згідно з

положеннями статті 275 Кримінального процесуального кодексу України; 15) отримувати від юридичних чи фізичних осіб безкоштовно або за винагороду інформацію про злочини, що готуються або вчинені, та про загрозу безпеці суспільства і держави; 16) використовувати за згодою адміністрації службові приміщення, транспортні засоби та інше майно підприємств, установ, організацій, а так само за згодою осіб - житло, інші приміщення, транспортні засоби і майно, які їм належать; 17) створювати та використовувати заздалегідь ідентифіковані (помічені) або несправжні (імітаційні) засоби згідно з положеннями статті 273 Кримінального процесуального кодексу України; 18) створювати і застосовувати автоматизовані інформаційні системи; 19) застосовувати засоби фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю на підставах і в порядку, встановлених законами про Національну поліцію, Службу безпеки України, Державну прикордонну службу України, державну охорону органів державної влади України та посадових осіб, Митним кодексом України; 20) звертатися у межах своїх повноважень із запитами до правоохоронних органів інших держав та міжнародних правоохоронних організацій відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних правоохоронних організацій, членом яких є Україна. Прийняття рішення про проведення оперативнорозшукових заходів, подання та розгляд відповідних клопотань, проведення оперативнорозшукових заходів, фіксація та використання їх результатів, проведення цих заходів до постановлення ухвали слідчого судді та інші питання їх проведення регулюються згідно з положеннями глави 21 Кримінального процесуального кодексу України з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом, щодо мети проведення оперативнорозшукових заходів, суб'єкта ініціювання та проведення цих заходів, обґрунтування клопотання про їх проведення та підстав для його задоволення слідчим суддею, використання результатів оперативнорозшукових заходів та інших питань, обумовлених специфікою мети їх проведення. Прийняття рішень про проведення оперативнорозшукових заходів, які не потребують дозволу слідчого судді або рішення прокурора, здійснюється керівником відповідного оперативного підрозділу або його заступником з повідомленням про прийняте рішення прокурора. Негласне обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, аудіо-, відеоконтроль особи, аудіо-, відеоконтроль місця, спостереження за особою, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж, накладення арешту на кореспонденцію, здійснення її огляду та виїмки, установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу проводяться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої за клопотанням керівника відповідного оперативного підрозділу або його заступника, погодженого з прокурором. Ці заходи

застосовуються виключно з метою запобігання вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, запобігання і припинення терористичних актів та інших посягань спеціальних служб іноземних держав та організацій, якщо іншим способом одержати інформацію неможливо. Виключно з метою отримання розвідувальної інформації для забезпечення зовнішньої безпеки України зазначені заходи можуть здійснюватися лише за ухвалою слідчого судді без розголошення третій стороні, а заходи, що не потребують дозволу слідчого судді, - без повідомлення прокурора. Строк дії ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення такого заходу не може перевищувати шести місяців. До виконання окремих доручень у ході проведення оперативно-розшукової діяльності можуть залучатися працівники інших підрозділів. Під час виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, пов'язаних із припиненням правопорушень у сфері податкового та митного законодавства, права, передбачені цією статтею, надаються виключно оперативним підрозділам органів доходів і зборів у межах їх компетенції. Координація дій щодо реалізації прав підрозділів, які проводять оперативно-розшукову діяльність з метою боротьби з тероризмом, здійснюється Службою безпеки України. Розвідувальним органам України надаються права, передбачені частиною першою цієї статті, крім пунктів 2, 3, 5, 6, а також пункту 7 у частині негласного виявлення та фіксування слідів тяжкого або особливо тяжкого злочину, документів та інших предметів, що можуть бути доказами підготовки або вчинення такого злочину.

Стаття 9. Гарантії законності під час здійснення оперативно-розшукової діяльності У кожному випадку наявності підстав для проведення оперативно-розшукової діяльності заводиться оперативнорозшукова справа. Постанова про заведення такої справи підлягає затвердженню начальником органу Національної поліції або начальником відокремленого підрозділу територіального органу Національної поліції, органу Служби безпеки України, оперативного підрозділу органу Державного бюро розслідувань, Державної прикордонної служби України, охорони вищих посадових осіб, Служби зовнішньої розвідки України, оперативного підрозділу органів доходів і зборів, органу, установи виконання покарань чи слідчого ізолятора, розвідувального органу Міністерства оборони України, розвідувального органу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону, підрозділу Національного антикорупційного бюро України або його уповноваженим заступником. Контроль за оперативно-розшуковою діяльністю здійснюється Національною поліцією, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, Службою безпеки України, Державним бюро розслідувань, Службою зовнішньої розвідки України, спеціально уповноваженим центральним органом

виконавчої влади у справах охорони державного кордону, Управлінням державної охорони України, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, розвідувальним органом Міністерства оборони України, Національним антикорупційним бюро України. На особу, яка підозрюється в підготовці до вчинення злочину, переховується від органів досудового розслідування, суду або ухиляється від відбування кримінального покарання, безвісти зникла, ведеться тільки одна оперативно-розшукова справа. Без заведення оперативно-розшукової справи проведення оперативно-розшукових заходів, крім випадку, передбаченого частиною четвертою цієї статті, забороняється. Про заведення оперативно-розшукової справи вноситься постанова, яка затверджується начальником або уповноваженим заступником начальника органу Національної поліції або начальником відокремленого підрозділу територіального органу Національної поліції, підрозділу Національного антикорупційного бюро України, органу Служби безпеки України, Директором Державного бюро розслідувань або його уповноваженим заступником, керівником територіального органу або його уповноваженим заступником, Державної прикордонної служби України, Управління державної охорони України, розвідувального органу Міністерства оборони України, Служби зовнішньої розвідки України, оперативного підрозділу органів доходів і зборів, органу або установи виконання покарань чи слідчого ізолятора. У постанові зазначаються місце та час її складання, посада особи, яка вносить постанову, її прізвище, підстава та мета заведення оперативно-розшукової справи. Про заведення оперативно-розшукової справи протягом доби письмово повідомляється прокурор. При перевірці осіб у зв'язку з допуском їх до державної таємниці, а також до роботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках, а також осіб, яким надається дозвіл на перебування без супроводу в контрольованих та стерильних зонах, зонах обмеженого доступу, що охороняються, та критичних частинах таких зон аеропортів, оперативно-розшукова справа не заводиться. Така перевірка повинна тривати не більш як два місяці. Під час здійснення оперативно-розшукової діяльності не допускається порушення прав і свобод людини та юридичних осіб. Окремі обмеження цих прав і свобод мають винятковий і тимчасовий характер і можуть застосовуватись лише за рішенням слідчого судді з метою виявлення, попередження чи припинення тяжкого або особливо тяжкого злочину та у випадках, передбачених законодавством України, з метою захисту прав і свобод інших осіб, безпеки суспільства. При наявності достатніх підстав дозвіл на проведення оперативно-розшукової діяльності дає керівник відповідного оперативного підрозділу, який несе відповідальність за законність здійснюваних заходів відповідно до чинного законодавства. При застосуванні оперативно-розшукових заходів

працівники оперативних підрозділів зобов'язані враховувати їх відповідність ступеню суспільної небезпеки злочинних посягань та загрози інтересам суспільства і держави. У випадках порушення прав і свобод людини або юридичних осіб в процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності, а також у разі, якщо причетність до правопорушення особи, щодо якої здійснювались оперативно-розшукові заходи, не підтвердилась, Служба безпеки України, Державне бюро розслідувань, Національна поліція, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у справах охорони державного кордону, Управління державної охорони України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, розвідувальний орган Міністерства оборони України, розвідувальний орган спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону, Служба зовнішньої розвідки України, Національне антикорупційне бюро України зобов'язані невідкладно поновити порушені права і відшкодувати заподіяні матеріальні та моральні збитки в повному обсязі. Громадяни України та інші особи мають право у встановленому законом порядку одержати від органів, на які покладено здійснення оперативно-розшукової діяльності, письмове пояснення з приводу обмеження їх прав і свобод та оскаржити ці дії. Забороняється передавати і розголошувати відомості про заходи безпеки та осіб, взятих під захист, або такі, що можуть зашкодити слідству чи інтересам людини, безпеці України. Забороняється оприлюднювати або надавати зібрані відомості, а також інформацію щодо проведення або не проведення стосовно певної особи оперативно-розшукової діяльності до прийняття рішення за результатами такої діяльності. Питання оприлюднення або надання такої інформації після прийняття рішення регулюється законом. Підрозділи, що використовують автоматизовані інформаційні системи в оперативно-розшуковій діяльності, повинні забезпечити можливість видавати дані про особу на запит органів досудового розслідування, прокуратури, суду. В місцях зберігання інформації повинна бути гарантована її достовірність та надійність охорони. Одержані внаслідок оперативно-розшукової діяльності відомості, що стосуються особистого життя, честі, гідності людини, якщо вони не містять інформації про вчинення заборонених законом дій, зберіганню не підлягають і повинні бути знищені. Відомості, одержані внаслідок оперативно-розшукової діяльності, щодо підготовки до терористичних актів чи їх вчинення окремими особами та групами, зберігаються до 5 років. Не підлягають передачі і розголошенню результати оперативно-розшукової діяльності, які відповідно до законодавства України становлять державну таємницю, а також відомості, що стосуються

особистого життя, честі, гідності людини. За передачу і розголошення цих відомостей працівники оперативних підрозділів, а також особи, яким ці відомості були довірені при здійсненні оперативно-розшукової діяльності чи стали відомі по службі або роботі, підлягають відповідальності згідно з чинним законодавством, крім випадків розголошення інформації про незаконні дії, що порушують права людини. Оперативно-розшукові заходи, пов'язані з тимчасовим обмеженням прав людини, проводяться з метою запобігання тяжким або особливо тяжким злочинам, їх виявлення та припинення, розшуку осіб, які ухиляються від відбування кримінального покарання або безвісти зникли, захисту життя, здоров'я, житла і майна працівників суду і правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, припинення розвідувально-підривної діяльності проти України. Спостереження за особою, річчю або місцем, а також аудіо-, відеоконтроль місця може проводитися з метою встановлення даних про особу та про її зв'язки у разі, коли є факти, які підтверджують, що нею готується тяжкий або особливо тяжкий злочин, для отримання відомостей, які вказують на ознаки такого злочину, для забезпечення безпеки працівників суду і правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів цих осіб, а також з метою отримання розвідувальної інформації в інтересах безпеки суспільства і держави. Для одержання інформації забороняється застосовувати технічні засоби, психотропні, хімічні та інші речовини, які пригнічують волю або завдають шкоди здоров'ю людей та навколишньому середовищу.

Стаття 9-1. Строки ведення оперативно-розшукових справ Ведення оперативно-розшукових справ здійснюється: 1) щодо невстановлених осіб, які готують вчинення злочину, а також осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання, - до їх встановлення або розшуку, але не більше строків давності притягнення до кримінальної відповідальності чи строків давності виконання обвинувального вироку; 3) щодо осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, у тому числі у зв'язку зі збройним конфліктом, воєнними діями, заворушеннями всередині держави або у зв'язку з надзвичайними ситуаціями природного чи техногенного характеру або іншими подіями, що можуть спричинити масову загибель людей, - до встановлення їх місця перебування, місця поховання чи місцезнаходження останків; 4) щодо осіб, стосовно яких є дані про участь у підготовці до вчинення злочину, - до встановлення та фіксації фактичних даних про протиправні діяння, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, але не більше шести місяців; 5) щодо здійснення розвідувальних заходів в інтересах безпеки суспільства і держави - до завершення розвідувальних заходів або вичерпання

можливостей для їх здійснення; б) щодо осіб, стосовно яких є дані про їх участь або причетність до терористичної діяльності, терористичної групи чи терористичної організації, а так само до матеріального, організаційного чи іншого сприяння створенню терористичної групи чи терористичної організації, - до 5 років. За наявності даних, отриманих у ході ведення оперативнорозшукової справи, про участь особи у підготовці тяжкого чи особливо тяжкого злочину строк ведення справи може бути продовжений до 12 місяців Головою Національної поліції або його уповноваженими заступниками, начальниками департаментів апарату центрального органу управління Національної поліції, Центрального управління Служби безпеки України, Директором Державного бюро розслідувань або його уповноваженим заступником, уповноваженим керівником центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, начальникам територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів Національної поліції або їхніми уповноваженими заступниками, регіональних органів та органів військової контррозвідки Служби безпеки України, розвідувального органу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону України, територіальних органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону, Головою Державної прикордонної служби України, уповноваженим керівником регіонального органу доходів і зборів, Головою Служби зовнішньої розвідки України, Директором Національного антикорупційного бюро України, керівником розвідувального органу Міністерства оборони України або їх заступниками, керівником структурного підрозділу Державної кримінально-виконавчої служби України або його уповноваженим заступником за погодженням із Генеральним прокурором, керівниками регіональних прокуратур, їх першими заступниками та заступниками. Продовження строку ведення оперативно-розшукової справи, у рамках якої проводяться заходи, передбачені частиною четвертою статті 8 цього Закону та пунктом 6 частини другої статті 7 Закону України "Про контррозвідувальну діяльність", здійснюється без погодження з прокурором. Подальше продовження строку ведення оперативнорозшукової справи, але не більш як до 18 місяців, може бути здійснено Головою Національної поліції, Головою Служби безпеки України, Директором Державного бюро розслідувань, керівником центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, а також Головою Державної прикордонної служби України, Головою Служби зовнішньої розвідки України, Директором Національного антикорупційного бюро України, керівником розвідувального органу Міністерства оборони України, керівником органу Державної кримінально-виконавчої служби України або його уповноваженим

заступником та начальником Управління державної охорони України за погодженням із Генеральним прокурором або його заступником. Продовження строку ведення оперативнорозшукової справи, у рамках якої проводяться заходи, передбачені частиною четвертою статті 8 цього Закону та пунктом 6 частини другої статті 7 Закону України «Про контррозвідувальну діяльність», здійснюється без погодження з прокурором. Продовження строків ведення оперативно-розшукових справ щодо іноземців та осіб без громадянства, які підозрюються у розвідувально-підривній діяльності проти України, підготовці або вчиненні терористичного акту, понад 18 місяців здійснює Голова Служби безпеки України, Голова Служби зовнішньої розвідки України, Голова Державної прикордонної служби України, керівник розвідувального органу Міністерства оборони України за погодженням з Генеральним прокурором. Обчислення строку ведення оперативно-розшукової справи починається з дня затвердження начальником відповідного органу або його заступником постанови про заведення справи та закінчується в день затвердження постанови про закриття оперативно-розшукової справи. Обчислення строку може припинятися, якщо особа, щодо якої заведено оперативно-розшукову справу, тимчасово вибула за межі України або тяжко захворіла і можливість проводити щодо неї оперативно-розшукову діяльність відсутня. Про припинення та поновлення обчислення строку ведення оперативно-розшукової справи виноситься мотивована постанова, яка затверджується начальником відповідного органу або його заступником.

Стаття 9-2. Закриття оперативно-розшукових справ Оперативно-розшукова справа повинна бути закрита у разі: 1) розшуку особи, яка переховувалася від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухилялася від відбування кримінального покарання, а також особи, яка безвісно відсутня; 2) набрання законної сили вироком або ухвалою суду; 3) закриття кримінального провадження слідчим, прокурором або судом; 4) завершення виконання розвідувальних, контррозвідувальних заходів або вичерпання можливостей для їх здійснення; 5) спростування у встановленому порядку матеріалів про злочинну діяльність особи; 6) виїзду особи на постійне місце проживання за межі України, якщо немає можливості проведення щодо неї оперативно-розшукових заходів; 7) невстановлення у передбачені цим Законом строки даних, що вказують на ознаки злочину в діях особи; 8) виявлення прокурором незаконно заведеної справи у разі виконання по ній оперативно-розшукових заходів; 9) смерті особи, щодо якої заведено оперативнорозшукову справу. Про закриття оперативно-розшукової справи складається вмотивована постанова, що затверджується посадовою чи службовою особою, якій згідно зі статтею 9 цього Закону надано право затверджувати постанову про заведення відповідної оперативно-розшукової справи. Про закриття оперативно-розшукової справи у

триденний строк письмово повідомляється відповідний прокурор, який протягом 10 діб з моменту одержання повідомлення перевіряє додержання законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності у цій справі. До завершення такої перевірки забороняється знищення оперативно-розшукової справи. Якщо у такій справі здійснювалися оперативно-розшукові заходи за рішенням суду, повідомлення про її закриття надсилається також до цього суду у триденний строк. Строки зберігання закритих оперативно-розшукових справ встановлюються відповідно до законодавства України.

Стаття 10. Використання матеріалів оперативнорозшукової діяльності Матеріали оперативно-розшукової діяльності використовуються: 1) як приводи та підстави для початку досудового розслідування; 2) для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами у кримінальному провадженні; 3) для попередження, виявлення, припинення і розслідування злочинів, розвідувально-підривних посягань проти України, розшуку злочинців та осіб, які безвісти зникли; 4) для забезпечення безпеки працівників суду, правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів, а також співробітників розвідувальних органів України та їх близьких родичів, осіб, які конфіденційно співробітничали або співробітничали з розвідувальними органами України, та членів їх сімей; 5) для взаємного інформування підрозділів, уповноважених здійснювати оперативно-розшукову діяльність, та інших правоохоронних органів; 6) для інформування державних органів відповідно до їх компетенції.

Стаття 11. Сприяння здійсненню оперативнорозшукової діяльності Органи державної влади, підприємства, установи, організації незалежно від форми власності зобов'язані сприяти оперативним підрозділам у вирішенні завдань оперативнорозшукової діяльності. За бажанням осіб їх співробітництво з оперативним підрозділом може бути оформлено письмовою угодою з гарантуванням конфіденційності співробітництва. Угоду про сприяння оперативним підрозділам в оперативно-розшуковій діяльності може бути укладено з дієздатною особою. Порядок укладання угоди визначається Кабінетом Міністрів України. Особи, які залучаються до виконання завдань оперативнорозшукової діяльності, зобов'язані зберігати таємницю, що стала їм відома. Розголошення цієї таємниці тягне за собою відповідальність за чинним законодавством, крім випадків розголошення інформації про незаконні дії, що порушують права людини. Забороняється залучати до виконання оперативнорозшукових завдань осіб, професійна діяльність яких пов'язана зі збереженням професійної таємниці, а саме: адвокатів, нотаріусів, медичних

працівників, священнослужителів, журналістів, якщо таке співробітництво буде пов'язано з розкриттям конфіденційної інформації професійного характеру.

Стаття 12. Соціальний і правовий захист працівників оперативних підрозділів

На працівників, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, поширюються гарантії правового і соціального захисту, передбачені законами України про ці органи. Працівникам, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, надаються додаткові пільги в питаннях соціальнопобутового та фінансового забезпечення в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. При наявності даних про загрозу життю, здоров'ю або майну працівника та його близьких родичів у зв'язку із здійсненням ним оперативно-розшукової діяльності в інтересах безпеки України, або по виявленню тяжкого та особливо тяжкого злочину, або викриттю організованої злочинної групи оперативний підрозділ зобов'язаний вжити спеціальних заходів для забезпечення їх безпеки - зміна даних про особу, зміна місця проживання, роботи і навчання, інших даних у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України. Не несе відповідальності працівник оперативного підрозділу, який заподіяв шкоду правам, свободам людини, інтересам держави під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, перебуваючи у стані необхідної оборони, крайньої необхідності або професійного ризику, а так само у зв'язку із затриманням особи, в діях якої є ознаки злочину.

Стаття 13. Соціальний і правовий захист особи, яка залучається до виконання

завдань оперативно-розшукової діяльності 327 Особа, яка залучається до виконання завдань оперативнорозшукової діяльності, перебуває під захистом держави. Співробітництво особи з оперативним підрозділом зараховується до її загального трудового стажу в разі укладення з нею трудової угоди. Якщо у зв'язку з виконанням такою особою завдань оперативно-розшукової діяльності настала її інвалідність або смерть, на неї поширюються пільги, передбачені у таких випадках для працівників оперативних підрозділів. У разі виникнення загрози життю, здоров'ю або майну особи, яка залучається до виконання завдань оперативнорозшукової діяльності, її захист забезпечується в порядку, передбаченому частиною третьою статті 12 цього Закону.

Стаття 14. Нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності Нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності здійснюється Генеральним прокурором, його заступниками, керівниками регіональних прокуратур, їх першими заступниками та заступниками, а також уповноваженими наказом Генерального прокурора прокурорами Генеральної прокуратури України та уповноваженими наказом керівника регіональної прокуратури прокурорами відповідних регіональних прокуратур. Керівник місцевої прокуратури, а також

уповноважені його наказом прокурори відповідної місцевої прокуратури здійснюють нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності в оперативно-розшукових справах, заведених піднаглядними їм територіальними оперативними підрозділами правоохоронних органів. Прокурор в межах своєї компетенції:

- 1) безперешкодно входить в усі приміщення органів, які проводять оперативно-розшукову діяльність;
- 2) вимагає для перевірки розпорядження, інструкції, накази та інші акти щодо оперативно-розшукової діяльності, оперативно-розшукові справи, реєстраційні, облікові, звітні, статистичні, аналітичні документи та інші відомості щодо здійснення оперативно-розшукових заходів;
- 3) доручає керівникам відповідних органів проведення у підвідомчих їм підрозділах перевірок з метою усунення порушень закону;
- 4) дає письмові вказівки про проведення оперативнорозшукових заходів з метою попередження та виявлення злочинів, про розшук осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від відбування кримінального покарання, безвісно відсутні;
- 5) дає згоду на продовження строку проведення оперативно-розшукової діяльності;
- 6) отримує пояснення щодо порушень вимог закону від посадових осіб органів, які проводять оперативно-розшукову діяльність;
- 7) перевіряє скарги на порушення законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, з ознайомленням у необхідних випадках з оперативно-розшуковими матеріалами;
- 8) скасовує незаконні постанови про заведення або закриття оперативно-розшукової справи, зупинення або поновлення оперативно-розшукової діяльності чи про інші рішення, що суперечать закону;
- 9) вживає заходів щодо усунення порушень законності під час проведення оперативно-розшукової діяльності і щодо притягнення винних до встановленої законом відповідальності;
- 10) опротестовує незаконну постанову суду про дозвіл або відмову на проведення оперативно-розшукових заходів. Принесення протесту зупиняє проведення оперативнорозшукових заходів, дозвіл на які дано судом. Відомості про осіб, які конфіденційно співробітничать або співробітничали з розвідувальним органом України, належність конкретних осіб до кадрового складу розвідувальних органів, а також форми, методи і засоби розвідувальної діяльності та організаційно-штатна структура розвідувальних органів до предмета прокурорського нагляду не належать.

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

(витяг)

Стаття 41. Оперативні підрозділи

1. Оперативні підрозділи органів Національної поліції, органів безпеки, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, органів Державної прикордонної служби України здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, прокурора, а підрозділ детективів, оперативно-технічний підрозділ та підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України - за письмовим дорученням детектива або прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

2. Під час виконання доручень слідчого, прокурора співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого. Співробітники оперативних підрозділів (крім підрозділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України) не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора.

3. Доручення слідчого, прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом.

Глава 21. Негласні слідчі (розшукові) дії

§ 1. Загальні положення про негласні слідчі (розшукові) дії

Стаття 246. Підстави проведення негласних слідчих (розшукових) дій

1. Негласні слідчі (розшукові) дії - це різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених цим Кодексом.

2. Негласні слідчі (розшукові) дії проводяться у випадках, якщо відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб. Негласні слідчі (розшукові) дії, передбачені статтями 260, 261, 262, 263, 264 (в частині дій, що проводяться на підставі ухвали слідчого судді), 267, 269, 269-1, 270, 271, 272, 274 цього Кодексу, проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів.

3. Рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій приймає слідчий, прокурор, а у випадках, передбачених цим Кодексом, - слідчий суддя за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором. Слідчий

зобов'язаний повідомити прокурора про прийняття рішення щодо проведення певних негласних слідчих (розшукових) дій та отримані результати. Прокурор має право заборонити проведення або припинити подальше проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

4. Виключно прокурор має право прийняти рішення про проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як контроль за вчиненням злочину.

5. У рішенні про проведення негласної слідчої (розшукової) дії зазначається строк її проведення.

Строк проведення негласної слідчої (розшукової) дії може бути продовжений:

- прокурором, якщо негласна слідча (розшукова) дія проводиться за його рішенням, - до вісімнадцяти місяців;
- керівником органу досудового розслідування, якщо негласна слідча (розшукова) дія проводиться за його або слідчого рішенням, - до шести місяців;
- начальником головного, самостійного управління, департаменту апарату Національної поліції, територіальних органів Національної поліції та його відокремлених підрозділів, Центрального управління Служби безпеки України, керівником відповідного підрозділу Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, Державної кримінально-виконавчої служби України, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу державного бюро розслідувань в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, регіонального органу Служби безпеки України в межах компетенції, якщо негласна слідча (розшукова) дія проводиться за рішенням слідчого, - до дванадцяти місяців;
- Головою Національної поліції, Головою Служби безпеки України, Директором Національного антикорупційного бюро України, керівником центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, головою державного бюро розслідувань, якщо негласна слідча (розшукова) дія проводиться за рішенням слідчого, - до вісімнадцяти місяців;
- слідчим суддею, якщо негласна слідча (розшукова) дія проводиться за його рішенням у порядку, передбаченому статтею 249 цього Кодексу.

6. Проводити негласні слідчі (розшукові) дії має право слідчий, який здійснює досудове розслідування злочину, або за його дорученням - уповноважені оперативні підрозділи Національної поліції, органів безпеки, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, органів Державної кримінально-виконавчої служби України, органів Державної прикордонної служби України. За рішенням слідчого чи прокурора до проведення негласних слідчих (розшукових) дій можуть залучатися також інші особи.

Стаття 247. Слідчий суддя, який здійснює розгляд клопотань щодо негласних слідчих (розшукових) дій

1. Розгляд клопотань, який віднесений згідно з положеннями цієї глави до повноважень слідчого судді, здійснюється слідчим суддею апеляційного суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування, а в кримінальних провадженнях щодо злочинів, віднесених до підсудності Вищого антикорупційного суду, - слідчим суддею Вищого антикорупційного суду.

2. Розгляд клопотань про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій щодо суддів, працівників суду та правоохоронних органів та/або у приміщеннях судових та правоохоронних органів, який віднесений згідно з положеннями цієї глави до повноважень слідчого судді, може здійснюватися слідчим суддею відповідного апеляційного суду поза межами територіальної юрисдикції органу досудового розслідування, який здійснює досудове розслідування, а в кримінальних провадженнях щодо злочинів, віднесених до підсудності Вищого антикорупційного суду, здійснюється слідчим суддею Вищого антикорупційного суду (крім випадку, передбаченого абзацом сьомим частини першої статті 34 цього Кодексу). У такому разі слідчий, прокурор звертаються з клопотаннями про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій до слідчого судді відповідного апеляційного суду, найбільш територіально наближеного до апеляційного суду, в межах територіальної юрисдикції якого здійснюється досудове розслідування, або Вищого антикорупційного суду (а у випадку, передбаченому абзацом сьомим частини першої статті 34 цього Кодексу, - до апеляційного суду, зазначеного в абзаці сьомому частини першої статті 34 цього Кодексу).

Стаття 248. Розгляд клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії

1. Слідчий суддя зобов'язаний розглянути клопотання про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії протягом шести годин з моменту його отримання. Розгляд клопотання здійснюється за участю особи, яка подала клопотання.

2. У клопотанні зазначаються: 1) найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер; 2) короткий виклад обставин злочину, у зв'язку з розслідуванням якого подається клопотання; 3) правова кваліфікація злочину із зазначенням статті (частини статті) Кримінального кодексу України; 4) відомості про особу (осіб), місце або річ, щодо яких необхідно провести негласну слідчу (розшукову) дію; 5) обставини, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні злочину; 6) вид негласної слідчої (розшукової) дії та обґрунтування строку її проведення; 7)

обґрунтування неможливості отримання відомостей про злочин та особу, яка його вчинила, в інший спосіб; 8) відомості залежно від виду негласної слідчої дії про ідентифікаційні ознаки, які дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання тощо; 9) обґрунтування можливості отримання під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії доказів, які самостійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин злочину або встановлення осіб, які його вчинили. До клопотання слідчого, прокурора додається витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінального провадження, у рамках якого подається клопотання.

3. Слідчий суддя постановляє ухвалу про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, якщо прокурор, слідчий доведе наявність достатніх підстав вважати, що: 1) вчинений злочин відповідної тяжкості; 2) під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії можуть бути отримані докази, які самостійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин злочину або встановлення осіб, які вчинили злочин.

4. Ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинна відповідати загальним вимогам досудових рішень, передбачених цим Кодексом, а також містити відомості про: 1) прокурора, слідчого, який звернувся з клопотанням; 2) злочин, у зв'язку із досудовим розслідуванням якого постановляється ухвала; 3) особу (осіб), місце або річ, щодо яких необхідно провести негласну слідчу (розшукову) дію; 4) вид негласної слідчої (розшукової) дії та відомості залежно від виду негласної слідчої дії про ідентифікаційні ознаки, які дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання тощо; 5) строк дії ухвали.

5. Постановлення слідчим суддею ухвали про відмову в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії не перешкоджає повторному зверненню з новим клопотанням про надання такого дозволу.

Стаття 249. Строк дії ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії

1. Строк дії ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії не може перевищувати два місяці.

2. Якщо слідчий, прокурор вважає, що проведення негласної слідчої (розшукової) дії слід продовжити, то слідчий за погодженням з прокурором або прокурор має право звернутися до слідчого судді з клопотанням про постановлення ухвали згідно з вимогами статті 248 цього Кодексу.

3. Крім відомостей, зазначених у статті 248 цього Кодексу, слідчий, прокурор повинен надати додаткові відомості, які дають підстави для продовження негласної слідчої (розшукової) дії.

4. Загальний строк, протягом якого в одному кримінальному провадженні може тривати проведення негласної слідчої (розшукової) дії, дозвіл на проведення якої дає слідчий суддя, не може перевищувати максимальні строки досудового розслідування, передбачені статтею 219 цього Кодексу. У разі якщо така негласна слідча (розшукова) дія проводиться з метою встановлення місцезнаходження особи, яка переховується від органів досудового розслідування, слідчого судді чи суду, та оголошена в розшук, вона може тривати до встановлення місцезнаходження розшукуваної особи.

5. Прокурор зобов'язаний прийняти рішення про припинення подальшого проведення негласної слідчої (розшукової) дії, якщо в цьому відпала необхідність.

Стаття 250. Проведення негласної слідчої (розшукової) дії до постановлення ухвали слідчого судді

1. У виняткових невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та запобіганням вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, передбаченого розділами I, II, 338 VI, VII (статті 201 та 209), IX, XIII, XIV, XV, XVII Особливої частини Кримінального кодексу України, негласна слідча (розшукова) дія може бути розпочата до постановлення ухвали слідчого судді у випадках, передбачених цим Кодексом, за рішенням слідчого, узгодженого з прокурором, або прокурора. У такому випадку прокурор зобов'язаний невідкладно після початку такої негласної слідчої (розшукової) дії звернутися з відповідним клопотанням до слідчого судді.

2. Слідчий суддя розглядає таке клопотання згідно з вимогами статті 248 цього Кодексу. 3. Виконання будь-яких дій з проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинно бути негайно припинено, якщо слідчий суддя постановить ухвалу про відмову в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії. Отримана внаслідок такої негласної слідчої (розшукової) дії інформація повинна бути знищена в порядку, передбаченому статтею 255 цього Кодексу.

Стаття 251. Вимоги до постанови слідчого, прокурора про проведення негласних слідчих (розшукових) дій

1. Постанова слідчого, прокурора про проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинна містити: 1) найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер; 2) правову кваліфікацію злочину із зазначенням статті (частини статті) Кримінального кодексу України; 3) відомості про особу (осіб), місце або річ, щодо яких проводитиметься негласна слідча (розшукова) дія; 4) початок, тривалість і мету

негласної слідчої (розшукової) дії; 5) відомості про особу (осіб), яка буде проводити негласну слідчу (розшукову) дію; 6) обґрунтування прийнятої постанови, у тому числі обґрунтування неможливості отримання відомостей про злочин та особу, яка його вчинила, в інший спосіб; 7) вказівку на вид негласної слідчої (розшукової) дії, що проводиться.

Стаття 252. Фіксація ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій

1. Фіксація ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій повинна відповідати загальним правилам фіксації кримінального провадження, передбаченим цим Кодексом. За результатами проведення негласної слідчої (розшукової) дії складається протокол, до якого в разі необхідності долучаються додатки. Відомості про осіб, які проводили негласні слідчі (розшукові) дії або були залучені до їх проведення, у разі здійснення щодо них заходів безпеки можуть зазначатися із забезпеченням конфіденційності даних про таких осіб у порядку, визначеному законодавством.

2. Проведення негласних слідчих (розшукових) дій може фіксуватися за допомогою технічних та інших засобів.

3. Протоколи про проведення негласних слідчих (розшукових) дій з додатками не пізніше ніж через двадцять чотири години з моменту припинення зазначених негласних слідчих (розшукових) дій передаються прокурору.

4. Прокурор вживає заходів щодо збереження отриманих під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій речей і документів, які планує використовувати у кримінальному провадженні.

Стаття 253. Повідомлення осіб, щодо яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії

1. Особи, конституційні права яких були тимчасово обмежені під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а також підозрюваний, його захисник мають бути письмово повідомлені прокурором або за його дорученням слідчим про таке обмеження.

2. Конкретний час повідомлення визначається із урахуванням наявності чи відсутності загроз для досягнення мети досудового розслідування, суспільної безпеки, життя або здоров'я осіб, які причетні до проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Відповідне повідомлення про факт і результати негласної слідчої (розшукової) дії повинне бути здійснене протягом дванадцяти місяців з дня припинення таких дій, але не пізніше звернення до суду з обвинувальним актом.

Стаття 254. Заходи щодо захисту інформації, отриманої в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій

1. Відомості про факт та методи проведення негласних слідчих (розшукових) дій, осіб, які їх проводять, а також інформація, отримана в результаті їх проведення, не підлягають розголошенню особами, яким це стало відомо в результаті ознайомлення з матеріалами в порядку, передбаченому статтею 290 цього Кодексу.

2. Якщо протоколи про проведення негласних слідчих (розшукових) дій містять інформацію щодо приватного (особистого чи сімейного) життя інших осіб, захисник, а також інші особи, які мають право на ознайомлення з протоколами, попереджаються про кримінальну відповідальність за розголошення отриманої інформації щодо інших осіб.

3. Виготовлення копій протоколів про проведення негласних слідчих (розшукових) дій та додатків до них до прийняття рішення про їх розсекречування у порядку, визначеному законодавством, не допускається.

Стаття 255. Заходи щодо захисту інформації, яка не використовується у кримінальному провадженні

1. Відомості, речі та документи, отримані в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій, які прокурор не визнає необхідними для подальшого проведення досудового розслідування, повинні бути невідкладно знищені на підставі його рішення, крім випадків, передбачених частиною третьою цієї статті та статтею 256 цього Кодексу.

2. Забороняється використання зазначених у частині першій цієї статті матеріалів для цілей, не пов'язаних з кримінальним провадженням, або ознайомлення з ними учасників кримінального провадження чи будь-яких інших осіб.

3. У разі якщо власник речей або документів, отриманих у результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій, може бути зацікавлений у їх поверненні, прокурор зобов'язаний повідомити його про наявність таких речей або документів у розпорядженні прокурора та з'ясувати, чи бажає він їх повернути. Допустимість дій, передбачених цією частиною, та час їх вчинення визначаються прокурором з урахуванням необхідності забезпечення прав та законних інтересів осіб, а також запобігання завданню шкоди для кримінального провадження.

4. Знищення відомостей, речей та документів здійснюється під контролем прокурора.

5. Знищення відомостей, речей та документів, отриманих у результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій, не звільняє прокурора від обов'язку здійснення повідомлення згідно з вимогами статті 253 цього Кодексу.

Стаття 256. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні

1. Протоколи щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій, аудіо- або відеозаписи, фотознімки, інші результати, здобуті за допомогою застосування технічних засобів, вилучені під час їх проведення речі і документи або їх копії можуть використовуватися в доказуванні на тих самих підставах, що і результати проведення інших слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування.

2. Особи, які проводили негласні слідчі (розшукові) дії або були залучені до їх проведення, можуть бути допитані як свідки. Допит цих осіб може відбуватися із збереженням у таємниці відомостей про цих осіб та із застосуванням щодо них відповідних заходів безпеки, передбачених законом.

3. У разі використання для доказування результатів негласних слідчих (розшукових) дій можуть бути допитані особи, з приводу дій або контактів яких проводилися такі дії. Такі особи повідомляються про проведення негласних слідчих (розшукових) дій тільки щодо них у строк, передбачений статтею 253 цього Кодексу, і в тому обсязі, який зачіпає їх права, свободи чи інтереси.

Стаття 257. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій в інших цілях або передання інформації

1. Якщо в результаті проведення негласної слідчої (розшукової) дії виявлено ознаки кримінального правопорушення, яке не розслідується у даному кримінальному провадженні, то отримана інформація може бути використана в іншому кримінальному провадженні тільки на підставі ухвали слідчого судді, яка постановляється за клопотанням прокурора. Слідчий суддя розглядає клопотання згідно з вимогами статей 247 та 248 цього Кодексу і відмовляє у його задоволенні, якщо прокурор, крім іншого, не доведе законність отримання інформації та наявність достатніх підстав вважати, що вона свідчить про виявлення ознак кримінального правопорушення.

2. Передання інформації, одержаної внаслідок проведення негласних слідчих (розшукових) дій, здійснюється тільки через прокурора.

§ 2. Втручання у приватне спілкування

Стаття 258. Загальні положення про втручання у приватне спілкування

1. Ніхто не може зазнавати втручання у приватне спілкування без ухвали слідчого судді.

2. Прокурор, слідчий за погодженням з прокурором зобов'язаний звернутися до слідчого судді з клопотанням про дозвіл на втручання у приватне спілкування в порядку, передбаченому статтями 246, 248, 249 цього Кодексу, якщо будь-яка слідча (розшукова) дія включатиме таке втручання.

3. Спілкуванням є передання інформації у будь-якій формі від однієї особи до іншої безпосередньо або за допомогою засобів зв'язку будь-якого типу. Спілкування є приватним, якщо інформація передається та зберігається за таких фізичних чи юридичних умов, при яких учасники спілкування можуть розраховувати на захист інформації від втручання інших осіб.

4. Втручанням у приватне спілкування є доступ до змісту спілкування за умов, якщо учасники спілкування мають достатні підстави вважати, що спілкування є приватним. Різновидами втручання в приватне спілкування є: 1) аудіо-, відеоконтроль особи; 2) арешт, огляд і виїмка кореспонденції; 3) зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж; 4) зняття інформації з електронних інформаційних систем. 5. Втручання у приватне спілкування захисника, священнослужителя з підозрюваним, обвинуваченим, засудженим, виправданим заборонене.

Стаття 259. Збереження інформації

1. Якщо прокурор має намір використати під час судового розгляду як доказ інформацію, отриману внаслідок втручання у приватне спілкування, або певний її фрагмент, він зобов'язаний забезпечити збереження всієї інформації або доручити слідчому забезпечити збереження.

Стаття 260. Аудіо-, відеоконтроль особи 1. Аудіо-, відеоконтроль особи є різновидом втручання у приватне спілкування, яке проводиться без її відома на підставі ухвали слідчого судді, якщо є достатні підстави вважати, що розмови цієї особи або інші звуки, рухи, дії, пов'язані з її діяльністю або місцем перебування тощо, можуть містити відомості, які мають значення для досудового розслідування.

Стаття 261. Накладення арешту на кореспонденцію

1. Накладення арешту на кореспонденцію особи без її відома проводиться у виняткових випадках на підставі ухвали слідчого судді.

2. Арешт на кореспонденцію накладається, якщо під час досудового розслідування є достатні підстави вважати, що поштово-телеграфна кореспонденція певної особи іншим особам або інших осіб їй може містити відомості про обставини, які мають значення для досудового розслідування, або речі і документи, що мають істотне значення для досудового розслідування.

3. Накладення арешту на кореспонденцію надає право слідчому здійснювати огляд і виїмку цієї кореспонденції.

4. Кореспонденцією, передбаченою цією статтею, є листи усіх видів, бандеролі, посилки, поштові контейнери, перекази, телеграми, інші матеріальні носії передання інформації між особами.

5. Після закінчення строку, визначеного в ухвалі слідчого судді, накладений на кореспонденцію арешт вважається скасованим.

Стаття 262. Огляд і виїмка кореспонденції

1. Огляд затриманої кореспонденції проводиться в установі зв'язку, якій доручено здійснювати контроль і затримувати цю кореспонденцію, за участю представника цієї установи, а за необхідності - за участю спеціаліста. У присутності зазначених осіб слідчий вирішує питання про відкриття і оглядає затриману кореспонденцію.

2. При виявленні в кореспонденції речей (у тому числі речовин), документів, що мають значення для певного досудового розслідування, слідчий у межах, визначених ухвалою слідчого судді, здійснює виїмку відповідної кореспонденції або обмежується зняттям копій чи отриманням зразків з відповідних відправлень. Зняття копій чи отримання зразків здійснюється з метою збереження конфіденційності накладення арешту на кореспонденцію. У разі необхідності особою, яка проводить огляд поштово-телеграфної кореспонденції, може бути прийняте рішення про нанесення на виявлені речі і документи спеціальних позначок, обладнання їх технічними засобами контролю, заміну речей і речовин, що становлять загрозу для оточуючих чи заборонені у вільному обігу, на їх безпечні аналоги.

3. У разі відсутності речей чи документів, які мають значення для досудового розслідування, слідчий дає вказівку про вручення оглянутої кореспонденції адресату.

4. Про кожен випадок проведення огляду, виїмки або затримання кореспонденції складається протокол згідно з вимогами цього Кодексу. У протоколі обов'язково зазначається, які саме відправлення були оглянуті, що з них вилучено і що має бути доставлено адресату або тимчасово затримано, з яких відправлень знято копії чи отримано зразки, а також про проведення інших дій, передбачених частиною другою цієї статті.

5. Керівники та працівники установ зв'язку зобов'язані сприяти проведенню негласної слідчої (розшукової) дії і не розголошувати факт її проведення чи отриману інформацію.

Стаття 263. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж

1. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (мереж, що забезпечують передавання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будьякого виду між підключеними до неї телекомунікаційними мережами доступу) є різновидом втручання у приватне спілкування, яке проводиться без відома осіб, які використовують засоби телекомунікацій для передавання інформації, на підставі ухвали слідчого судді, якщо під час його проведення можна встановити обставини, які мають значення для кримінального провадження.

2. В ухвалі слідчого судді про дозвіл на втручання у приватне спілкування в цьому випадку додатково повинні бути зазначені ідентифікаційні ознаки, які дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, транспортну телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання, на якому може здійснюватися втручання у приватне спілкування.

3. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж полягає у проведенні із застосуванням відповідних технічних засобів спостереження, відбору та фіксації змісту інформації, яка передається особою та має значення для досудового розслідування, а також одержанні, перетворенні і фіксації різних видів сигналів, що передаються каналами зв'язку.

4. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж покладається на уповноважені підрозділи органів Національної поліції, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань та органів безпеки. Керівники та працівники операторів телекомунікаційного зв'язку зобов'язані сприяти виконанню дій із зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, вживати необхідних заходів щодо нерозголошення факту проведення таких дій та отриманої інформації, зберігати її в незмінному вигляді.

Стаття 264. Зняття інформації з електронних інформаційних систем

1. Пошук, виявлення і фіксація відомостей, що містяться в електронній інформаційній системі або її частин, доступ до електронної інформаційної системи або її частини, а також отримання таких відомостей без відома її власника, володільця або утримувача може здійснюватися на підставі ухвали слідчого судді, якщо є відомості про наявність інформації в електронній інформаційній системі або її частині, що має значення для певного досудового розслідування.

2. Не потребує дозволу слідчого судді здобуття відомостей з електронних інформаційних систем або її частини, доступ до яких не обмежується її власником, володільцем або утримувачем або не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту.

3. В ухвалі слідчого судді про дозвіл на втручання у приватне спілкування в цьому випадку додатково повинні бути зазначені ідентифікаційні ознаки електронної інформаційної системи, в якій може здійснюватися втручання у приватне спілкування.

Стаття 265. Фіксація та збереження інформації, отриманої з телекомунікаційних мереж за допомогою технічних засобів та в результаті зняття відомостей з електронних інформаційних систем

1. Зміст інформації, що передається особами через транспортні телекомунікаційні мережі, з яких здійснюється зняття інформації, зазначається у протоколі про проведення зазначених негласних слідчих (розшукових) дій. При виявленні в інформації відомостей, що мають значення для конкретного досудового розслідування, в протоколі відтворюється відповідна частина такої інформації, після чого прокурор вживає заходів для збереження знятої інформації.

2. Зміст інформації, одержаної внаслідок здійснення зняття відомостей з електронних інформаційних систем або їх частин, фіксується на відповідному носії особаю, яка здійснювала зняття та зобов'язана забезпечити обробку, збереження або передавання інформації.

Стаття 266. Дослідження інформації, отриманої при застосуванні технічних засобів

1. Дослідження інформації, отриманої при застосуванні технічних засобів, у разі необхідності здійснюється за участю спеціаліста. Слідчий вивчає зміст отриманої інформації, про що складається протокол. При виявленні відомостей, що мають значення для досудового розслідування і судового розгляду, в протоколі відтворюється відповідна частина інформації, після чого прокурор вживає заходів для збереження отриманої інформації.

2. Технічні засоби, що застосовувалися під час проведення зазначених негласних слідчих (розшукових) дій, а також первинні носії отриманої інформації повинні зберігатися до набрання законної сили вироком суду.

3. Носії інформації та технічні засоби, за допомогою яких отримано інформацію, можуть бути предметом дослідження відповідних спеціалістів або експертів у порядку, передбаченому цим Кодексом. § 3. Інші види негласних слідчих (розшукових) дій

Стаття 267. Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи

1. Слідчий має право обстежити публічно недоступні місця, житло чи інше володіння особи шляхом таємного проникнення в них, у тому числі з використанням

технічних засобів, з метою: 351 1) виявлення і фіксації слідів вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, речей і документів, що мають значення для їх досудового розслідування; 2) виготовлення копій чи зразків зазначених речей і документів; 3) виявлення та вилучення зразків для дослідження під час досудового розслідування тяжкого або особливо тяжкого злочину; 4) виявлення осіб, які розшукуються; 5) встановлення технічних засобів аудіо-, відеоконтролю особи.

2. Публічно недоступним є місце, до якого неможливо увійти або в якому неможливо перебувати на правових підставах без отримання на це згоди власника, користувача або уповноважених ними осіб.

3. Приміщення, які спеціально призначені для утримання осіб, права яких обмежені відповідно до закону (приміщення з примусового утримання осіб у зв'язку з відбуттям покарання, затримання, взяттям під варту тощо), мають статус публічно доступних.

4. Обстеження шляхом таємного проникнення до публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи з метою, передбаченою в частині першій цієї статті, проводиться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої в порядку, передбаченому статтями 246, 248, 249 цього Кодексу.

Стаття 268. Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу

1. Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу є негласною слідчою (розшуковою) дією, яка полягає в застосуванні технічних засобів для локалізації місцезнаходження радіоелектронного засобу, у тому числі мобільного терміналу систем зв'язку, та інших радіовипромінювальних пристроїв, активованих у мережах операторів рухомого (мобільного) зв'язку, без розкриття змісту повідомлень, що передаються, якщо в результаті його проведення можна встановити обставини, які мають значення для кримінального провадження.

2. Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу проводиться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої в порядку, передбаченому статтями 246, 248-250 цього Кодексу.

3. В ухвалі слідчого судді про дозвіл на встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу в цьому випадку додатково повинні бути зазначені ідентифікаційні ознаки, які дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, транспортну телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання.

4. Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу до постановлення ухвали слідчого судді може бути розпочато на підставі постанови слідчого, прокурора лише у випадку, передбаченому частиною першою статті 250 цього Кодексу.

Стаття 269. Спостереження за особою, річчю або місцем

1. Для пошуку, фіксації і перевірки під час досудового розслідування тяжкого або особливо тяжкого злочину відомостей про особу та її поведінку або тих, з ким ця особа контактує, або певної речі чи місця у публічно доступних місцях може проводитися візуальне спостереження за зазначеними об'єктами або візуальне спостереження з використанням відеозапису, фотографування, спеціальних технічних засобів для спостереження. За результатами спостереження складається протокол, до якого долучаються отримані фотографії та/або відеозапис.

2. Спостереження за особою згідно з частиною першою цієї статті проводиться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої в порядку, передбаченому статтями 246, 248-250 цього Кодексу.

3. Спостереження за особою до постановлення ухвали слідчого судді може бути розпочато на підставі постанови слідчого, прокурора лише у випадку, передбаченому частиною першою статті 250 цього Кодексу.

Стаття 269-1. Моніторинг банківських рахунків

1. За наявності обґрунтованої підозри, що особа здійснює злочинні дії з використанням банківського рахунку, або з метою розшуку чи ідентифікації майна, що підлягає конфіскації або спеціальній конфіскації, у кримінальних провадженнях, віднесених до підслідності Національного антикорупційного бюро України, прокурор може звернутися до слідчого судді в порядку, передбаченому статтями 246, 248, 249 цього Кодексу, для винесення ухвали про моніторинг банківських рахунків.

2. Згідно з ухвалою слідчого судді про моніторинг банківських рахунків банк зобов'язаний надавати Національному антикорупційному бюро України в поточному режимі інформацію про операції, що здійснюються на одному або декількох банківських рахунках. Слідчий суддя в ухвалі про моніторинг банківських рахунків повідомляє керівника банківської установи про обов'язок нерозголошення інформації про проведення цієї слідчої дії і про відповідну кримінальну відповідальність. На підставі ухвали слідчого судді керівник банківської установи зобов'язаний письмово попередити усіх її працівників, залучених до моніторингу банківських рахунків, про обов'язок нерозголошення інформації про проведення цієї слідчої дії і про відповідну кримінальну відповідальність.

3. Інформація про операції, що здійснюються на банківських рахунках, повинна доводитися до відома Національного антикорупційного бюро України до виконання відповідної операції, а у разі неможливості - негайно після її виконання.

Стаття 270. Аудіо-, відеоконтроль місця

1. Аудіо-, відеоконтроль місця може здійснюватися під час досудового розслідування тяжкого або особливо тяжкого злочину і полягає у здійсненні прихованої фіксації відомостей за допомогою аудіо-, відеозапису всередині публічно доступних місць, без відома їх власника, володільця або присутніх у цьому місці осіб, за наявності відомостей про те, що розмови і поведінка осіб у цьому місці, а також інші події, що там відбуваються, можуть містити інформацію, яка має значення для кримінального провадження.

2. Аудіо-, відеоконтроль місця згідно з частиною першою цієї статті проводиться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої в порядку, передбаченому статтями 246, 248, 249 цього Кодексу.

Стаття 271. Контроль за вчиненням злочину

1. Контроль за вчиненням злочину може здійснюватися у випадках наявності достатніх підстав вважати, що готується вчинення або вчиняється тяжкий чи особливо тяжкий злочин, та проводиться в таких формах: 1) контрольована поставка; 2) контрольована та оперативна закупка; 3) спеціальний слідчий експеримент; 4) імітування обстановки злочину.

2. Контроль за вчиненням злочину не проводиться, якщо внаслідок таких дій неможливо повністю запобігти: 1) посяганням на життя або заподіянням особі (особам) тяжких тілесних ушкоджень; 2) поширенню речовин, небезпечних для життя багатьох людей; 3) втечі осіб, які вчинили тяжкі чи особливо тяжкі злочини; 4) екологічній або техногенній катастрофі.

3. Під час підготовки та проведення заходів з контролю за вчиненням злочину забороняється провокувати (підбурювати) особу на вчинення цього злочину з метою його подальшого викриття, допомагаючи особі вчинити злочин, який вона би не вчинила, якби слідчий цьому не сприяв, або з цією самою метою впливати на її поведінку насильством, погрозами, шантажем. Здобуті в такий спосіб речі і документи не можуть бути використані у кримінальному провадженні.

4. Про результати контролю за вчиненням злочину складається протокол, до якого додаються речі і документи, отримані під час проведення цієї негласної слідчої (розшукової) дії. Якщо контроль за вчиненням злочину закінчується відкритим фіксуванням, про це складається протокол у присутності такої особи.

5. Порядок і тактика проведення контрольованої поставки, контрольованої та оперативної закупки, спеціального слідчого експерименту, імітування обстановки злочину визначається законодавством.

6. Контроль за вчиненням злочину щодо незаконного переміщення через територію України транзитом, ввезення до України або вивезення за межі України речей, вилучених з вільного обігу, або інших речей чи документів може бути проведений у порядку, передбаченому законодавством, за домовленістю з відповідними органами іноземних держав або на підставі міжнародних договорів України.

7. Прокурор у своєму рішенні про проведення контролю за вчиненням злочину, крім відомостей, передбачених статтею 251 цього Кодексу, зобов'язаний: 1) викласти обставини, які свідчать про відсутність під час негласної слідчої (розшукової) дії провокування особи на вчинення злочину; 2) зазначити про застосування спеціальних імітаційних засобів.

8. Якщо при проведенні контролю за вчиненням злочину виникає необхідність тимчасового обмеження конституційних прав особи, воно має здійснюватися в межах, які допускаються Конституцією України, на підставі рішення слідчого судді згідно з вимогами цього Кодексу.

Стаття 272. Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації

1. Під час досудового розслідування тяжких або особливо тяжких злочинів можуть бути отримані відомості, речі і документи, які мають значення для досудового розслідування, особою, яка відповідно до закону виконує спеціальне завдання, беручи участь в організованій групі чи злочинній організації, або є учасником зазначеної групи чи організації, який на конфіденційній основі співпрацює з органами досудового розслідування.

2. Виконання зазначеними особами такого спеціального завдання, як негласна слідча (розшукова) дія, здійснюється на підставі постанови слідчого, погодженої з керівником органу досудового розслідування, або постанови прокурора із збереженням у таємниці достовірних відомостей про особу.

3. У постанові, крім відомостей, передбачених статтею 251 цього Кодексу, зазначається: 1) обґрунтування меж спеціального завдання; 2) використання спеціальних несправжніх (імітаційних) засобів.

4. Виконання спеціального завдання не може перевищувати шість місяців, а в разі необхідності строк його виконання продовжується слідчим за погодженням з керівником органу досудового розслідування або прокурором на строк, який не перевищує строку досудового розслідування.

Стаття 273. Засоби, що використовуються під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій

1. За рішенням керівника органу досудового розслідування, прокурора під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій можуть бути використані заздалегідь ідентифіковані (помічені) або несправжні (імітаційні) засоби. З цією метою допускається виготовлення та використання спеціально виготовлених речей і документів, створення та використання спеціально утворених підприємств, установ, організацій. Використання заздалегідь ідентифікованих або несправжніх (імітаційних) засобів з іншою метою забороняється.

2. Виготовлення, утворення несправжніх (імітаційних) засобів для проведення конкретних негласних слідчих дій оформлюється відповідним протоколом.

3. У разі необхідності розкриття до завершення досудового розслідування справжніх відомостей щодо спеціально утворених суб'єктів господарювання або щодо особи, яка діє без розкриття достовірних відомостей про неї, про це повідомляється орган, співробітником якого є особа, яка таким способом здійснює негласні слідчі (розшукові) дії, та керівник органу досудового розслідування, прокурор, який прийняв рішення про використання таких засобів під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Рішення про розкриття справжніх відомостей про зазначену особу, обставини виготовлення речей чи документів або спеціального утворення підприємства, установи, організації приймається керівником органу досудового розслідування, прокурором. У разі необхідності щодо особи, відомості про яку підлягають розкриттю, вживаються заходи забезпечення безпеки, передбачені законом.

4. Несправжні (імітаційні) засоби, застосовані під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії, використовуються у процесі доказування у вигляді первинних засобів чи знарядь вчинення злочину, крім випадків, якщо суд встановить порушення вимог цього Кодексу під час проведення відповідної негласної слідчої (розшукової) дії.

Стаття 274. Негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження

1. Негласне отримання зразків для порівняльного дослідження може бути здійснене лише у випадку, якщо їх отримання відповідно до статті 245 цього Кодексу неможливе без завдання значної шкоди для кримінального провадження.

2. Негласне отримання зразків здійснюється на підставі ухвали слідчого судді, постановленої за клопотанням прокурора, або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором, у порядку, передбаченому статтями 246, 248, 249 цього Кодексу.

3. У клопотанні слідчого, прокурора про надання дозволу на негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження, та в ухвалі слідчого судді додатково зазначаються відомості про конкретні зразки, які планується отримати.

4. Повторне отримання зразків здійснюється відкрито згідно з правилами цього Кодексу, якщо втрачається необхідність зберігати таємницю щодо факту дослідження попередніх зразків, отриманих негласно.

Стаття 275. Використання конфіденційного співробітництва

1. Під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій слідчий має право використовувати інформацію, отриману внаслідок конфіденційного співробітництва з іншими особами, або залучати цих осіб до проведення негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, передбачених цим Кодексом.

2. Забороняється залучати до конфіденційного співробітництва під час проведення негласних слідчих дій адвокатів, нотаріусів, медичних працівників, священнослужителів, журналістів, якщо таке співробітництво буде пов'язане з розкриттям конфіденційної інформації професійного характеру

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ

2 липня 2015 року № 580-VIII (витяг)

Стаття 1. Національна поліція України

1. Національна поліція України (далі - поліція) - це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

Стаття 2. Завдання поліції

1. Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах: 1) забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; 3) протидії злочинності; 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Стаття 13. Загальна система поліції

1. Систему поліції складають: 1) центральний орган управління поліцією; 2) територіальні органи поліції.

2. До складу апарату центрального органу управління поліції входять організаційно поєднані структурні підрозділи, що забезпечують діяльність керівника поліції, а також виконання покладених на поліцію завдань.

3. У складі поліції функціонують: 1) кримінальна поліція; 2) патрульна поліція; 3) органи досудового розслідування; 4) поліція охорони; 5) спеціальна поліція; 6) поліція особливого призначення.

Стаття 23. Основні повноваження поліції

1. Поліція відповідно до покладених на неї завдань: 1) здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень; 2) виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення; 3) вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення; 4) вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення; 5) здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події; 6) здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень у межах визначеної підслідності; 7) розшукує осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від виконання кримінального покарання, пропали безвісти, та інших осіб у випадках, визначених законом; 8) у випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання; 9) доставляє у випадках і порядку, визначених законом, затриманих осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, та осіб, які вчинили адміністративне правопорушення; 10) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях; 11) регулює дорожній рух та здійснює контроль за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вуличнодорожній мережі; 12) здійснює супроводження транспортних засобів у випадках, визначених законом; 13) видає відповідно до закону дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху; 14) вживає всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я; 15) вживає заходів для визначення осіб, які не здатні через стан здоров'я, вік або інші обставини повідомити інформацію про себе; встановлює особу за невпізнаним трупом; 16) забезпечує безпеку взятих під захист осіб на підставах та в порядку, визначених законом; 17) у межах своєї компетенції, визначеної законом, здійснює контроль за дотриманням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо опіки, піклування над

дітьмисиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, вживає заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням серед дітей, а також соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі; 18) вживає заходів для запобігання та припинення насильства в сім'ї; 19) здійснює охорону об'єктів права державної власності у випадках та порядку, визначених законом та іншими нормативно-правовими актами, а також бере участь у здійсненні державної охорони; 20) здійснює на договірних засадах охорону фізичних осіб та об'єктів права приватної і комунальної власності; 21) здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ; 22) здійснює у визначеному законом порядку приймання, зберігання та знищення вилученої, добровільно зданої або знайденої вогнепальної, газової, холодної та іншої зброї, боєприпасів, набоїв, вибухових речовин та пристроїв, наркотичних засобів або психотропних речовин; 23) здійснює контроль у межах своєї компетенції, визначеної законом, за дотриманням вимог режиму радіаційної безпеки у спеціально визначеній зоні радіоактивного забруднення; 24) сприяє забезпеченню відповідно до закону правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації у разі їх оголошення на всій території України або в окремій місцевості; 25) виконує в межах компетенції запити органів правопорядку (правоохоронних органів) інших держав або міжнародних організацій поліції відповідно до закону та міжнародних договорів України; 26) здійснює оперативно-розшукову діяльність відповідно до закону; 26) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку під час примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб), а також вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю державних виконавців, приватних виконавців та інших осіб, які беруть участь у вчиненні виконавчих дій, здійснює привід у виконавчому провадженні.

Стаття 25. Повноваження поліції у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення

1. Поліція здійснює інформаційно-аналітичну діяльність виключно для реалізації своїх повноважень, визначених цим Законом.

2. Поліція в рамках інформаційно-аналітичної діяльності: 1) формує бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України; 2) користується базами (банками) даних Міністерства внутрішніх справ України та інших органів державної влади; 3) здійснює інформаційно-пошукову та

інформаційноаналітичну роботу; 4) здійснює інформаційну взаємодію з іншими органами державної влади України, органами правопорядку іноземних держав та міжнародними організаціями.

3. Поліція може створювати власні бази даних, необхідні для забезпечення щоденної діяльності органів (закладів, установ) поліції у сфері трудових, фінансових, управлінських відносин, відносин документообігу, а також міжвідомчі інформаційно-аналітичні системи, необхідні для виконання покладених на неї повноважень. 4. Діяльність поліції, пов'язана із захистом і обробкою персональних даних, здійснюється на підставах, визначених Конституцією України, Законом України «Про захист персональних даних», іншими законами України.

Стаття 26. Формування інформаційних ресурсів поліцією

1. Поліція наповнює та підтримує в актуальному стані бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України, стосовно: 1) осіб, щодо яких поліцейські здійснюють профілактичну роботу; 2) виявлених кримінальних та адміністративних правопорушень, осіб, які їх учинили, руху кримінальних проваджень; обвинувачених, обвинувальний акт щодо яких направлено до суду; 3) розшуку підозрюваних, обвинувачених (підсудних) осіб, які ухиляються від відбування покарання або вироку суду; 4) розшуку безвісно зниклих; 5) установлення особи невпізнаних трупів та людей, які не можуть надати про себе будь-яку інформацію у зв'язку з хворобою або неповнолітнім віком; 6) зареєстрованих в органах внутрішніх справ кримінальних або адміністративних правопорушень, подій, які загрожують особистій чи публічній безпеці, надзвичайних ситуацій; 7) осіб, затриманих за підозрою у вчиненні правопорушень (адміністративне затримання, затримання згідно з дорученнями органів правопорядку, затримання осіб органами досудового розслідування, адміністративний арешт, домашній арешт); 8) осіб, які скоїли адміністративні правопорушення, провадження у справах за якими здійснюється поліцією; 9) зареєстрованих кримінальних та адміністративних корупційних правопорушень, осіб, які їх учинили, та результатів розгляду цих правопорушень у судах; 10) іноземців та осіб без громадянства, затриманих поліцією за порушення визначених правил перебування в Україні; 11) викрадених номерних речей, цінностей та іншого майна, які мають характерні ознаки для ідентифікації, або речей, пов'язаних із учиненням правопорушень, відповідно до заяв громадян; 12) викрадених (втрачених) документів за зверненням громадян; 13) знайдених, вилучених предметів і речей, у тому числі заборонених або обмежених в обігу, а також документів з ознаками підробки, які мають індивідуальні (заводські) номери; 14) викрадених транспортних засобів, які розшуковуються у зв'язку з безвісним зникненням

особи, виявлених безгосподарних транспортних засобів, а також викрадених, втрачених номерних знаків; 15) виданих дозвільних документів у сфері безпеки дорожнього руху та дозволів на рух окремих категорій транспортних засобів; 16) зброї, що перебуває у володінні та користуванні фізичних і юридичних осіб, яким надано дозвіл на придбання, зберігання, носіння, перевезення зброї; 17) викраденої, втраченої, вилученої, знайденої зброї, а також добровільно зданої зброї із числа тієї, що незаконно зберігалася; 18) бази даних, що формуються в процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності відповідно до закону.

2. Під час наповнення баз (банків) даних, визначених у пункті 7 частини першої цієї статті, поліція забезпечує збирання, накопичення мультимедійної інформації (фото, відео-, звукозапис) та біометричних даних (дактилокартки, зразки ДНК).

Стаття 27. Використання поліцією інформаційних ресурсів

1. Поліція має безпосередній оперативний доступ до інформації та інформаційних ресурсів інших органів державної влади за обов'язковим дотриманням Закону України «Про захист персональних даних».

2. Інформація про доступ до бази (банку) даних повинна фіксуватися та зберігатися в автоматизованій системі обробки даних, включно з інформацією про поліцейського, який отримав доступ, та про обсяг даних, доступ до яких було отримано. 3. Кожна дія поліцейського щодо отримання інформації з інформаційних ресурсів, передбачених статтями 26, 27 цього Закону, фіксується у спеціальному електронному архіві, ведення якого покладається на службу інформаційних технологій Міністерства внутрішніх справ України. В електронному архіві фіксуються прізвище, ім'я, по батькові та номер спеціального жетона поліцейського, вид отриманої інформації, реєстр, з якого отримувалася інформація, час отримання інформації та інші дані, необхідні для ідентифікації поліцейського, який отримував інформацію з реєстрів.

Стаття 28. Відповідальність за протиправне використання інформаційних ресурсів

1. Поліція вживає всіх заходів для недопущення будь-яких порушень прав і свобод людини, пов'язаних з обробкою інформації.

2. Поліцейські несуть персональну дисциплінарну, адміністративну та кримінальну відповідальність за вчинені ними діяння, що призвели до порушень прав і свобод людини, пов'язаних з обробкою інформації.

3. Міністерство внутрішніх справ України у межах компетенції здійснює контроль за дотриманням вимог законів та інших нормативно-правових актів під час

формування та користування поліцейськими інформаційними базами (банками) даних у порядку, визначеному у статтях 26, 27 цього Закону.

ІНСТРУКЦІЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЇХ РЕЗУЛЬТАТІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ
України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби
України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України 16.11.2012 м. №
114/1042/516/1199/936/1687/5 (витяг)

1.11. Види негласних слідчих (розшукових) дій

1.11.1. Негласні слідчі (розшукові) дії, які проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів.

1.11.2. Аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК України) полягає в негласній (без відома особи) фіксації та обробці із використанням технічних засобів розмови цієї особи або інших звуків, рухів, дій, пов'язаних з її діяльністю або місцем перебування тощо.

1.11.3. **Накладення арешту на кореспонденцію** (ст. 261 КПК України) полягає в забороні установам зв'язку та фінансовим установам вручення кореспонденції адресату без відповідної вказівки слідчого, прокурора.

1.11.4. **Огляд і виїмка кореспонденції** (ст. 262 КПК України) полягає в негласному відкритті й огляді затриманої кореспонденції, на яку накладено арешт, її виїмці або знятті копії чи отриманні зразків, нанесенні на виявлені речі і документи спеціальних позначок, обладнанні їх технічними засобами контролю, заміні речей і речовин, що становлять загрозу для оточуючих чи заборонені у вільному обігу, на їх безпечні аналоги.

1.11.5. **Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж** полягає в негласному проведенні із застосуванням відповідних технічних засобів спостереження, відбору та фіксації змісту інформації, яка передається особою, а також одержанні, перетворенні і фіксації різних видів сигналів, що передаються каналами зв'язку (знаки, сигнали, письмовий текст, зображення, звуки, повідомлення будь-якого виду).

1.11.5.1. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж поділяється на: - контроль за телефонними розмовами, що полягає в негласному проведенні із застосуванням відповідних технічних засобів, у тому числі встановлених на транспортних телекомунікаційних мережах, спостереження, відбору та фіксації змісту телефонних розмов, іншої інформації та сигналів (SMS, MMS, факсимільний зв'язок, модемний зв'язок тощо), які передаються телефонним каналом зв'язку, що контролюється; - зняття інформації з каналів зв'язку, що полягає в негласному одержанні, перетворенні і фіксації із застосуванням технічних засобів, у тому числі встановлених на транспортних телекомунікаційних мережах, у відповідній формі різних видів сигналів, які передаються каналами зв'язку мережі Інтернет, інших мереж передачі даних, що контролюються.

1.11.6. Зняття інформації з електронних інформаційних систем без відома її власника, володільця або утримувача (ст. 264 КПК України) полягає в одержанні інформації, у тому числі із застосуванням технічного обладнання, яка міститься в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютер), автоматичних системах, комп'ютерній мережі.

1.11.7. Обстеження публічно не доступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України) полягає в таємному проникненні слідчого чи уповноваженої особи без відома власника чи володільця, приховано, під псевдонімом або із застосуванням технічних засобів у приміщення та інше володіння для встановлення технічних засобів аудіо-, відеоконтролю особи або безпосередньо з метою виявлення і фіксації слідів злочину, проведення огляду, виявлення документів, речей, що мають значення для досудового розслідування, виготовлення копій чи їх зразків, виявлення осіб, які розшукуються, або з іншою метою для досягнення цілей кримінального провадження.

1.11.8. Спостереження за особою в публічно доступних місцях (ст. 269 КПК України) полягає у візуальному спостереженні за особою слідчим чи уповноваженою особою для фіксації її пересування, контактів, поведінки, перебування в певному, публічно доступному місці тощо або застосуванні з цією метою спеціальних технічних засобів для спостереження.

1.11.9. Аудіо-, відеоконтроль місця (ст. 270 КПК України) полягає у застосуванні технічного обладнання у публічно доступному місці з метою фіксації відомостей 374 (розмов, поведінки осіб, інших подій), які мають значення для кримінального провадження, без відома присутніх у ньому осіб.

1.11.10. Негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК України), полягає в діях слідчого чи уповноваженої особи, які дозволяють без відома власника чи володільця отримати зразки матеріалів, сировини, виробів тощо, у тому числі в публічно не доступних місцях.

1.11.11. Спостереження за річчю або місцем у публічно доступних місцях (ст. 269 КПК України) полягає у візуальному спостереженні за певною річчю або певним місцем слідчим чи уповноваженою особою для фіксації її переміщення, контактів з нею певних осіб, подій у певному місці для перевірки відомостей під час досудового розслідування тяжкого або особливо тяжкого злочину або застосуванні з цією метою спеціальних технічних засобів для спостереження.

1.12. Контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України):

1.12.1. Контрольована поставка полягає в організації і здійсненні слідчим та оперативним підрозділом контролю за переміщенням (перевезенням, пересиланням, передачею, ввезенням, вивезенням з України чи транзитним переміщенням її територією) товарів, предметів і речовин, у тому числі заборонених до обігу, з метою виявлення ознак злочину та фіксації фактичних даних про протиправні діяння осіб, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України.

1.12.2. Контрольована закупка полягає в імітації придбання або отримання, у тому числі безоплатного, у 375 фізичних та юридичних осіб незалежно від форм власності товару, який перебуває у вільному обігу, з метою викриття і документування факту вчинення злочину та особи, яка його вчинила.

1.12.3. Оперативна закупка полягає в імітації придбання або отримання, у тому числі безоплатного, у фізичних та юридичних осіб незалежно від форм власності товару, обіг якого обмежений чи заборонений чинним законодавством, з метою викриття і документування факту вчинення злочину та особи, яка його вчинила.

1.12.4. Спеціальний слідчий експеримент полягає у створенні слідчим та оперативним підрозділом відповідних умов в обстановці, максимально наближеній до реальної, з метою перевірки дійсних намірів певної особи, у діях якої вбачаються ознаки тяжкого чи особливо тяжкого злочину, спостереження за її поведінкою та прийняттям нею рішень щодо вчинення злочину.

1.12.5. Імітування обстановки злочину полягає в діях слідчого, уповноваженої особи, з використанням імітаційних засобів, які створюють у оточуючих уяву про вчинення реального злочину, з метою його запобігання та викриття відомої чи невідомої особи (осіб), яка планувала чи замовляла його вчинення.

1.13. Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК України) полягає в організації слідчим і оперативним підрозділом введення уповноваженої ними особи, яка відповідно до закону виконує спеціальне завдання, в організовану групу чи злочинну організацію під легендою 376 прикриття для отримання речей і документів, відомостей про її структуру,

способи і методи злочинної діяльності, які мають значення для розслідування злочину або злочинів, які вчиняються цими групами. Виконання такого завдання здійснюється на підставі постанови слідчого, погодженої з керівником органу досудового розслідування, або постанови прокурора зі збереженням у таємниці достовірних відомостей про особу і не потребує дозволу слідчого судді.

1.14. Негласні слідчі (розшукові) дії, які проводяться незалежно від тяжкості злочину

1.14.1. Зняття інформації з електронних інформаційних систем або її частини, доступ до яких не обмежується її власником, володільцем або утримувачем чи не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту (ч. 2 ст. 264 КПК України), полягає в одержанні інформації із електронних інформаційних систем, що містять відповідну інформацію, у тому числі із застосуванням технічного обладнання.

1.14.2. **Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу** (ст. 268 КПК України) полягає в застосуванні технічного обладнання для локалізації місцезнаходження радіоелектронного засобу, у тому числі мобільного терміналу, систем зв'язку та інших радіовипромінювальних пристроїв, активованих у мережах операторів рухомого (мобільного) зв'язку, без розкриття змісту повідомлень, що передаються, якщо в результаті його проведення можна встановити обставини, які мають значення для кримінального провадження.

1.15. Негласні слідчі (розшукові) дії, лише передбачені статтями 268 (установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу), 269 (спостереження за особою, річчю або місцем) у виняткових невідкладних випадках, визначених статтею 250 КПК України дозволяється проводити до постановлення ухвали слідчого судді.

1.16. Порядок, тактика та методика проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій, взаємодія уповноважених оперативних підрозділів, які виконують доручення слідчого, прокурора на їх проведення, з особами (підрозділами), що залучаються до проведення таких дій, регулюються окремим нормативно-правовим актом органів, у складі яких перебувають уповноважені оперативні підрозділи.